

Programa de **llengua catalana** de Formació Andorrana per al nivell de batxillerat

Ministeri de Relacions Institucionals, Educació i Universitats

Govern d'Andorra

Programa de llengua catalana de Formació Andorrana per al nivell de batxillerat

Aquest programa correspon al Decret del 17-12-2025 de publicació del Programa de llengua catalana de Formació Andorrana per al nivell de batxillerat

Coordinat per l'Àrea d'Ordenament Curricular

Disseny: www.pixelconcepte.com

ISBN: 978-99920-82-30-0

Dipòsit legal: AND.526-2025

Adreça i contacte:

Àrea d'Ordenament Curricular

Ministeri de Relacions Institucionals, Educació i Universitats

Avinguda Rocafort, 21-23. AD600 Sant Julià de Lòria

www.educacio.ad

Índex

Introducció	2
Competències específiques	8
C1. Comprendre discursos orals multimodals.....	10
Criteris d'avaluació de la C1.....	12
Expectatives de final de cicle de la C1	13
C2. Produir discursos orals multimodals	16
Criteris d'avaluació de la C2.....	19
Expectatives de final de cicle de la C2	20
C3. Comprendre discursos escrits multimodals	24
Criteris d'avaluació de la C3.....	26
Expectatives de final de cicle de la C3	27
C4. Produir discursos escrits multimodals.....	31
Criteris d'avaluació de la C4.....	33
Expectatives de final de cicle de la C4.....	34
Recursos	38
Bloc 1. Oralitat	40
Bloc 2. Lectura.....	45
Bloc 3. Escriptura	49
Bloc 4. Literatura	53
Bloc 5. Reflexió sobre la llengua	58
Quadres de síntesi.....	62
Quadre de síntesi de la C1 – Escoles congregacionals.....	63
Quadre de síntesi de la C1 – Escoles francesa i espanyola	64
Quadre de síntesi de la C2 – Escoles francesa i espanyola	66
Quadre de síntesi de la C3 – Escoles congregacionals.....	67
Quadre de síntesi de la C3 – Escoles francesa i espanyola	68
Quadre de síntesi de la C4 – Escoles congregacionals.....	69
Quadre de síntesi de la C4 – Escoles francesa i espanyola	70

Introducció

La llengua i la literatura són instruments de representació, interpretació i comprensió de la realitat, de construcció i comunicació del coneixement, i d'organització i autoregulació del pensament, les emocions i la conducta. És a partir d'aquestes concepcions fonamentals que es construeix el Programa de llengua i literatura catalanes del batxillerat de Formació Andorrana, que dona continuïtat i aprofundiment a la segona ensenyança amb un model competencial adaptat al context andorrà i integrat en els sistemes educatius francès i espanyol, amb l'objectiu que els alumnes coneguin la llengua, la societat i la cultura d'Andorra i n'esdevinguin usuaris actius i crítics.

Aquest model promou la mobilització de coneixements lingüístics, culturals i literaris, procediments d'anàlisi i creació textual, habilitats metalingüístiques i actituds de respecte envers totes les llengües del repertori de l'alumnat, de manera que aquest darrer pugui mobilitzar recursos per respondre amb eficàcia a situacions comunicatives reals en què cal interpretar missatges, produir textos, participar en interaccions i exercir la mediació. La llengua s'aprèn usant-la, mitjançant la recepció i la producció de textos orals, escrits i multimodals, que incorporen elements visuals, gestuals i digitals. L'ús de textos literaris, informatius, periodístics, audiovisuals i multimèdia permet d'entrenar habilitats de comprensió i interpretació crítica, mentre que la producció de textos escrits, orals i multimodals desenvolupa l'autonomia i la creativitat de l'alumnat. Per assolir la competència comunicativa, s'articula la interacció de diversos components: sociolingüístics i socioculturals, per adequar registres, gèneres i variacions dialectals al context de comunicació; estratègics, per gestionar tasques, negociar significats i resoldre malentesos; textuals o discursius, per estructurar globalment el sentit dels documents; lingüístics, per dominar fonemes, lèxic i morfosintaxi; mediàtics, per interpretar críticament missatges audiovisuals i recursos digitals, i literaris, per afavorir la recepció, l'anàlisi, la producció i el gaudi de manifestacions literàries en modalitats diverses. L'enfocament plurilingüe i intercultural valora els repertoris lingüístics i culturals previs de l'alumnat, promou la transferència de sabers entre llengües romàniques i altres llengües de l'entorn, i explora semblances i diferències gramaticals i lèxiques per enriquir l'aprenentatge, tot construint referents interculturals que fomentin una visió oberta i respectuosa de l'alteritat. El programa respon, així, a un marc comunicatiu i multimodal per definició, que té en compte múltiples llenguatges, suports i formats i que exigeix el desenvolupament integrat de les competències oral, lectora, d'escriptura i de mediació. La formació del lector literari es concep com un procés actiu i compartit en què l'alumnat entra en contacte amb textos de gèneres diversos, i que consisteix en la interpretació de produccions literàries de modalitats i gèneres diversos, així com en l'apreciació personal i raonada que en fa l'alumnat. Aquest procés inclou, a més, la creació de produccions pròpies que permeten als estudiants aplicar els aprenentatges. Aquesta diversitat de modalitats i gèneres literaris permet que l'alumnat pugui entrar en contacte amb noves experiències de diversitat cultural i d'alteritat, i ampliar i enriquir així el seu repertori discursiu.

Pel que fa a la metodologia, el programa s'articula al voltant de quatre grans enfocaments didàctics. Per un costat, l'enfocament comunicatiu, que concep el text com a unitat de comunicació en situacions autèntiques. Per un altre costat, les premisses de les teories socioculturals, que situen la tasca comunicativa en l'ús social i col·laboratiu de la llengua, en què l'element central d'ensenyament i aprenentatge és la tasca comunicativa. Aquest enfocament incorpora, endemés, la reflexió sobre la importància dels factors

lingüístics, extralingüístics i paralingüístics de la comunicació. Els enfocaments plurals de les llengües i les cultures impliquen que l'aprenentatge d'una llengua es recolza en el domini d'altres llengües de l'individu, ja siguin les pròpies de l'àmbit familiar o de l'àmbit escolar o altres que ja es coneixen. A més l'enfocament basat en la formació del lector literari supera l'enfocament historicista i formalista per centrar-se en situacions socials en què la literatura es viu com a experiència compartida.

Per impulsar una cultura i una ciutadania democràtiques, el programa incorpora els principis del Marc de referència de competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa, amb l'objectiu de promoure la consciència crítica, la capacitat d'argumentació i presa de decisions, el respecte a la diversitat, la col·laboració i la participació activa en una societat plural i compromesa. D'ara endavant, el símbol¹ identificarà aspectes relacionats amb la formació d'una ciutadania activa i responsable, amb consciència crítica, respectuosa amb els altres, col·laboradora pel bé comú i participativa en una societat democràtica i plural.

¹ La relació amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa s'indican amb el símbol següent:

Competències específiques

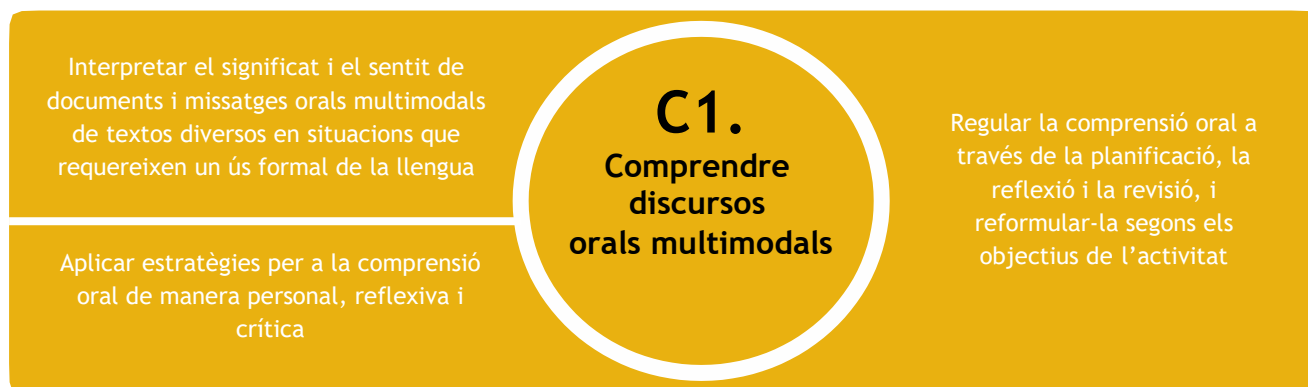
Les competències específiques del Programa de llengua catalana de batxillerat de Formació Andorrana es concreten a partir de dos eixos: l'oral i l'escrit, que són la columna vertebral dels programes de l'àrea de llengua de primera i de segona ensenyança de Formació Andorrana, de manera que se'n garanteix la coherència vertical.

Aquests dos eixos, juntament amb l'àmbit literari, donen resposta a l'orientació general del programa de l'assignatura i als enfocaments didàctics que la constitueixen, amb un model competencial adaptat al context andorrà i integrat en els sistemes educatius francès i espanyol.

L'eix oral integra les accions de recepció, producció, interacció i mediació en contextos formals i informals. D'una banda, mitjançant la competència C1, “Comprendre comunicacions orals multimodals”, l'alumnat desenvolupa la capacitat d'escoltar i interpretar missatges orals amb suport visual i sense, identificant-ne la informació rellevant, la intencionalitat de l'emissor i els matisos paraverbals i no verbals. De l'altra, amb la C2, “Produir comunicacions orals multimodals”, es fomenta la planificació, l'organització i l'expressió d'idees en intervencions orals formals, la mediació en la comunicació amb parlants de registres i llengües diverses i l'ús intencional de recursos no verbals i digitals per reforçar el missatge. Comporta també el fet d'interaccionar oralment i mediar en contextos formals i informals, i capacita l'alumnat per participar en esdeveniments comunicatius orals que suposen la comprensió, el processament i la interpretació del que es copsa oralment, però també la construcció, la coconstrucció i la negociació de significats, així com la capacitat de resoldre reptes o obstacles comunicatius o culturals.

L'eix escrit inclou la comprensió i la producció de textos multimodals de complexitat creixent. La competència C3, “Comprendre discursos escrits multimodals”, capacita l'alumnat per abordar documents escrits multimodals, digitals o no, amb contingut especialitzat o multimodal, aplicar-hi estratègies de lectura analítica i crítica, i integrar-ne la informació amb coneixements previs. La comprensió i l'anàlisi de la competència lectora posen en joc o bé la competència oral –es discuteix oralment el sentit del text escrit– o bé la competència

C1. Comprendre discursos orals multimodals

Comprendre discursos orals multimodals suposa la capacitat d'escoltar, desxifrar i interpretar missatges complexos que combinen el llenguatge verbal, el paraverbal (entonació, ritme, pauses) i el no verbal (gestualitat, imatges, gràfics, suports audiovisuals i digitals), identificant la informació veritablement rellevant (dades, idees, opinions, arguments...), inferint punts de vista i copsant-ne les intencions i els matisos per garantir una recepció crítica i constructiva. Aquesta competència s'emmarca en un context multilingüe i intercultural, en què es mobilitzen recursos transferits d'altres llengües i cultures per a una interpretació profunda i crítica.²

La comprensió oral és una de les formes de comunicació que defineix els éssers humans: és la base de la relació social i el pilar de la conducta comunicativa, ja que implica posar en pràctica la capacitat d'escoltar de manera activa i reflexiva. Per això, desenvolupar aquesta competència és essencial, perquè l'alumnat ha d'estar preparat per processar discursos formals (conferències, seminaris, reportatges) i informals (converses, entrevistes, pòdcasts) en contextos acadèmics i quotidians.

Escoltar implica descodificar missatges atenent tant els elements verbals com els paraverbals i els no verbals, mantenint sempre una actitud de respecte, curiositat i empatia envers els emissors.³

Per assolir aquesta comprensió, cal planificar prèviament l'escolta definint objectius comunicatius i aplicar estratègies de recepció —com ara recol·lectar dades, seguir l'estructura argumentativa o contrastar punts de vista— i anticipar possibles continguts a partir del gènere i del context.⁴ Comprendre discursos orals suposa anticipar l'organització estructural del missatge, reconeixent gèneres (seminaris, conferències, debats, pòdcasts especialitzats) i registres (acadèmic, professional, informal). Paral·lelament, cal descodificar components més elementals: processar mecànicament i semànticament elements lèxics i sintàctics, distingir

² Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 2, "Valorar la diversitat cultural", i 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques".

³ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 5, "Respecte"; 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 14, "Flexibilitat i adaptabilitat"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicatives i plurilingües"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

⁴ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 14, "Flexibilitat i adaptabilitat"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicatives i plurilingües", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

marcadors discursius i interpretar els components paraverbals i els no verbals que coadjuven a l'establiment de la relació emissor-receptor.

La dimensió crítica s'expressa en l'anàlisi de la fiabilitat de les fonts, l'avaluació de la solidesa dels arguments i la detecció de possibles prejudicis o manipulacions.⁵ Aquesta reflexió s'enriqueix amb la revisió posterior de les estratègies emprades, ajustant-les per compensar possibles pèrdues d'informació i ampliant el repertori tàctic mitjançant transferències interlingüístiques i culturals.

La regulació metacognitiva —planificació, monitoratge i revisió— garanteix una comprensió global i detallada, fins i tot en discursos polifònics o fragmentats (conferències amb múltiples ponents, debats en línia).⁶ El reconeixement de patrons discursius complexos (intertextualitat, polifonia, modalitat) i l'aplicació de procediments d'indexació i esquematització (presa de notes, mapes mentals, graelles d'anàlisi) són imprescindibles per afrontar la càrrega informativa.

Aquestes habilitats no s'adquireixen de manera innata, sinó que requereixen pràctica continuada i reflexionada en situacions comunicatives reals o versemblants que impliquin gèneres, registres i suports diversos.

Aprendre a comprendre discursos orals és clau perquè l'alumnat pugui seguir debats acadèmics, negociar projectes interdisciplinaris i participar en entorns professionals plurilingües amb seguretat i pensament crític.⁷

És a dir, la competència de comprensió oral reforça el desenvolupament cognitiu, afectiu i conductual de l'aprenent, potenciant els processos d'autoregulació necessaris per a una comunicació eficaç i conscient en situacions acadèmiques, professionals i ciutadanes.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES DE LA C1

Per desenvolupar la competència de comprensió oral cal dissenyar un ampli ventall de tasques que impliquin recepció auditiva, que responguin a situacions comunicatives reals o versemblants i que impliquin diversitat de gèneres i de registres, així com varietat de suports digitals, atès que cal tenir present que els mitjans digitals comporten noves formes de presentar els documents i interactuar-hi.⁸ Tot això requereix processos de producció i comprensió específics, relacionats amb les característiques del suport digital que s'empra.

⁵ Es relaciona amb la competència de cultura democràtica: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"

⁶ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicatives i plurilingües", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació"

⁷ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 8, "Autoeficàcia"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicatives i plurilingües"; 13, "Empatia"; 14, "Flexibilitat i adaptabilitat"; 16, "Habilitats de cooperació"; 17, "Habilitats de resolució de conflictes"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

⁸ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicatives i plurilingües"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

D'aquesta manera, l'alumnat s'acosta de manera progressiva a discursos cada cop més complexos i aprèn a integrar-hi els diferents canals d'informació.

En aquesta etapa és fonamental que l'alumnat prengui consciència de la importància de planificar la recepció: abans de cada activitat, cal definir clarament què es vol extreure (idees principals, detalls, intencions de l'emissor), establir objectius de comprensió i anticipar possibles dificultats lèxiques, culturals o tècniques.

Durant l'escolta, cal fomentar un monitoratge metacognitiu continu, en el qual l'alumnat formula preguntes sobre la coherència global del missatge, compara inferències i revisa possibles malentesos mitjançant estratègies de reparació —com demanar paràfrasis o contrastar amb companys— i utilitza tècniques de presa de notes estructurades per emmagatzemar i recuperar la informació rellevant. Aquesta autogestió comprensiva permet ajustar en temps real el grau d'atenció als elements lèxics, paraverbals i no verbals, i afermar la comprensió de registres i gèneres diversos.

Posteriorment, la reflexió sobre el procés receptiu ha de fomentar la composició de diaris d'escolta en què l'alumnat valori l'eficàcia de les seves estratègies, analitzi la fiabilitat de les fonts i planifiqui actuacions de millora. La mediació d'interpretacions en petits grups, en què es contrastin punts de vista i es transfereixin recursos interlingüístics, reforça la capacitat de negociació de significat i la tolerància cultural.⁹

Finalment, per assegurar una recepció oral eficaç i transferible a contextos acadèmics, professionals i socials, és imprescindible la mediació que integra activitats de traducció oral i de resum per a tercers, que exigeixen transformar missatges orals complexos en enunciats clars en català, i estimulen l'ús reflexiu de marcadors discursius, la identificació d'altres elements lingüístics menors i la valoració crítica de la intencionalitat i els pressupòsits implícits.¹⁰ D'aquesta manera, l'alumnat és capaç de participar amb autonomia i rigor en qualsevol situació de comunicació oral multimodal.

Criteris d'avaluació de la C1

CA1. Pertinència

La comprensió oral pertinent implica la capacitat d'entendre el sentit global i alhora les informacions particulars dels discursos, assegurant la integració en els esquemes cognitius (és a dir, en les estructures

⁹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 2, "Valorar la diversitat cultural"; 5, "Respecte"; 12, "Habilitats d'escolta i observació".

¹⁰ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 15, "Habilitats lingüístiques, comunicatives i plurilingües", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

cognitives del receptor) dels continguts per mitjà d'una selecció adequada dels aspectes més rellevants i una estructuració d'acord amb el contingut de cada discurs i en relació amb els coneixements previs dels receptors.

També comporta la interpretació dels aspectes més aproximatius, subjectius i emotius de la comunicació, tant en els gèneres quotidians informals com en els literaris de recepció oral, d'acord amb les experiències individuals acumulades, amb les relacions interpersonals i amb el pòsit cultural de la comunitat.

Des del punt de vista físic, demana una identificació adequada dels significats del gest, la posició corporal, l'expressió facial i la mirada, de l'articulació dels sons i dels matisos interpretatius de la veu (timbre, entonació, volum i ritme).

CA2. Sentit crític

La comprensió oral esdevé crítica quan, més enllà d'entendre, incorpora una mirada curiosa i reflexiva, capaç de reconèixer, comparar, destriar, qüestionar, contrastar i, finalment, valorar els discursos que rep. Pretén interpretar el que hi ha dins del discurs en funció del que hi ha al voltant i del que hi ha al darrere. Implica una dimensió metadiscursiva: la consciència del paper de l'oient en la comunicació i la voluntat de trobar les formes més efectives d'escoltar i d'interactuar amb els altres.

Demana, al costat de la capacitat necessària d'una anàlisi neutra i objectiva, la pràctica d'una mirada crítica raonable, que qüestionï els estats del món tal com venen donats, que afavoreixi l'argumentació i doni pas a la consideració personal respecte dels discursos que se senten. Inclou l'anàlisi d'alguns dels recursos gramaticals i retòrics per mitjà dels quals es pot influir, seduir, manipular i tergiversar a través del discurs.

Expectatives de final de cicle de la C1

ESCOLES CONGREGACIONALS

Condicionants de realització

En aquest nivell educatiu, la resolució de la competència de comprensió de produccions orals multimodals comporta, en primer lloc, la capacitat d'identificar la idea central i els eixos argumentatius d'un discurs monologat o interactiu —per exemple, conferències, entrevistes o reportatges en què hi pugui haver com a elements fonamentals imatges, gràfics o subtítols— encara que la seva estructura no estigui marcada explícitament. Suposa, a més, inferir matisos implícits, com intencions comunicatives i possibles biaixos i prejudicis, sense necessitat de desmuntar fal·làcies complexes, però mantenint una actitud de qüestionament que permeti reconèixer omissions rellevants.

A continuació, cal integrar de manera coherent els diversos canals del missatge: el llenguatge verbal (paraules i sintaxi), el paraverbal (entonació, ritme, pauses) i el no verbal (gestualitat, imatges, gràfics), de manera que es pugui seguir el fil conductor del discurs fins i tot quan el ritme sigui moderadament ràpid i els suports multimodals no estiguin totalment sincronitzats.

D'altra banda, per assolir aquesta destresa, l'alumnat ha de mobilitzar estratègies adaptades a materials de complexitat mitjana i superior. També ha de planificar l'escolta definint objectius concrets (per exemple,

anticipar la lògica argumentativa o identificar les dades clau), formular i verificar prediccions mitjançant preguntes de clarificació quan sigui necessari, i recórrer a tècniques esquematitzades de presa de notes (paraules clau, abreviatures) així com a glossaris o diccionaris especialitzats integrats als recursos multimodals.

Finalment, és imprescindible que l'alumnat adopti una actitud crítica i pragmàtica, valorant la coherència i la fiabilitat dels missatges sentits —identificant contradiccions, biaixos o expansions no justificades—, i transfereixi el coneixement adquirit a noves situacions comunicatives. Al capdavant, ha de ser capaç d'elaborar reformulacions i síntesis orals ajustades al registre formal, que evidencin una comprensió crítica del contingut, i d'emprar de manera intencionada el llenguatge no verbal (gestos, contacte visual, sincronització amb el suport audiovisual) per afavorir tant l'eficàcia com la interacció comunicativa.

Expectatives de final de cicle

En acabar el batxillerat, s'espera que l'alumnat sigui capaç de seguir sense esforç discursos llargs i complexos, ja siguin monologats o interactius —per exemple, conferències especialitzades, entrevistes en profunditat, debats acadèmics o reportatges multimodals amb suport de vídeo, gràfics i subtítols—, d'identificar amb precisió la idea central així com els eixos argumentatius subjacents, i relacionar-los amb els seus coneixements previs. Alhora, s'espera que pugui captar matisos subjectius i emocionals —incloent-hi ironies i implicacions— integrant de manera automàtica la informació verbal amb la paraverbal (entonació, ritme, pauses) i la no verbal (gestualitat, imatges, esquemes), de manera que mantingui el fil conductor fins i tot quan el ritme sigui ràpid o l'estructura no sigui gens convencional.

D'altra banda, per assolir aquest nivell de comprensió, l'alumnat mobilitzarà estratègies d'escolta avançades: planificarà l'escolta definint objectius sofisticats —com inferir relacions de causa-efecte o predir contraarguments— i comprovarà aquestes hipòtesis mitjançant preguntes de clarificació. Paral·lelament, emprarà tècniques de presa de notes eficaces —mapes conceptuals, abreviatures sistemàtiques— sense perdre connexió amb el discurs, i, si escau, recorre a diccionaris especialitzats o recursos digitals per resoldre dubtes lèxics de terminologia específica.

Finalment, adoptarà una actitud crítica i reflexiva que li permeti valorar la coherència, la fiabilitat i la intencionalitat dels missatges sentits, i detectar-hi possibles biaixos, contradiccions subtils o exageracions. Així mateix, serà capaç d'identificar i organitzar mentalment els continguts essencials del discurs, reconèixer-ne l'estructura argumentativa i interpretar-ne els elements verbals, paraverbals i no verbals per assegurar-ne una comprensió global i matisada.

ESCOLES FRANCESA I ESPANYOLA

Condicionants de realització

En aquest nivell educatiu, la competència de comprensió de produccions orals multimodals comporta, primerament, la capacitat d'identificar la tesi i els arguments principals d'un discurs monologat o interactiu —per exemple, conferències, entrevistes, reportatges o presentacions amb suport audiovisual— així com

d'inferir la perspectiva bàsica de l'emissor, tot mantenint una actitud de qüestionament que permeti localitzar possibles prejudicis o biaixos sense necessitat d'analitzar en profunditat fal·làcies complexes.

A més, cal que l'alumnat integri de manera coherent els múltiples sistemes comunicatius: el llenguatge verbal (vocabulari i sintaxi), el paraverbal (entonació, ritme, pauses) i el no verbal (gestualitat, imatges, gràfics), de manera que pugui seguir el fil conductor del discurs encara que el ritme sigui variable i l'estructura no gaire complicada.

D'altra banda, per assolir aquesta destresa, l'alumnat planificarà l'escolta definint objectius concrets —com ara identificar dades rellevants o anticipar l'estructura argumentativa— i formularà hipòtesis de treball que contrastarà mitjançant preguntes de clarificació quan calgui. Al mateix temps, farà servir tècniques senzilles de presa de notes (paraules clau, fletxes, abreviatures) i recorrerà, si cal, a glossaris especialitzats o recursos digitals per reforçar la comprensió lèxica..

Finalment, adoptarà un sentit crític moderat, valorant la coherència i la fiabilitat dels missatges sentits —identificant contradiccions, prejudicis o biaixos—, i integrarà les idees principals en la seva estructura de coneixement, establint relacions amb els propis sabers previs. Aquesta actitud crítica inclourà també el reconeixement de la perspectiva de l'emissor, la identificació de marques subjectives del discurs (com l'ús explícit de pronoms personals o recursos lèxics valoratius) i l'atenció als elements lingüístics i no verbals que en reforcen la intencionalitat.

Expectatives de final de cicle

En acabar el batxillerat, en la comprensió de comunicacions orals multimodals, s'espera que l'alumnat, en primer lloc, garanteixi una comprensió pertinent, i reconegui i relacioni la idea central i els principals arguments d'un discurs monologat o interactiu —per exemple, conferències, entrevistes o reportatges— sempre que el tema sigui relativament conegut. Així mateix, haurà d'inferir les opinions bàsiques de l'emissor i distingir conclusions i contraarguments sense necessitat d'analitzar en profunditat fal·làcies complexes.

A més, integrarà de forma coherent els diversos canals comunicatius combinant el llenguatge verbal amb els elements paraverbals (entonació, ritme i pauses) i no verbals (gestualitat, imatges i gràfics) per construir una visió global del discurs, encara que el ritme sigui variable i la presentació no segueixi sempre una estructura formal estricta.

D'altra banda, planificarà l'escolta fixant objectius concrets —com identificar dades rellevants o anticipar l'estructura del discurs— i formularà hipòtesis sobre el fil argumentatiu, que contrastarà mitjançant preguntes de clarificació quan ho consideri necessari. A més, farà servir tècniques senzilles de presa de notes (paraules clau i abreviatures) i, si cal, consultarà glossaris especialitzats o recursos digitals per reforçar la comprensió de termes tècnics o poc habituals.

Finalment, assumirà un sentit crític actiu i metadiscursiu, és a dir, adoptarà una actitud de lectura crítica en detectar possibles biaixos o opinions marcades, valorant la coherència i la fiabilitat dels missatges sentits i transferint les idees apreses a situacions noves —com debats o presentacions— mitjançant reformulacions, preguntes de seguiment i síntesis orals.

C2. Produir discursos orals multimodals

Produir discursos orals multimodals significa elaborar i donar forma a missatges parlats que combinen de manera integrada diversos canals i suports de comunicació per fer arribar la informació de manera clara, efectiva i adaptada al context.¹¹ Aquesta competència inclou la producció formal planificada, pròpia dels discursos monologats en contextos formals, i la interacció oral espontània, característica de les converses, els debats i les situacions col·laboratives. Cadascuna implica processos comunicatius diferents: una, la monologada formal, requereix previsió, preparació i reflexió prèvies; l'altra, la interacció, es fonamenta en l'adaptació contínua als interlocutors i al context i, per regla general, en l'espontaneïtat i la capacitat d'improvisació.

Per posar en pràctica aquesta competència cal una implicació activa en tot el cicle comunicatiu, des de la planificació estratègica fins a l'autoavaluació reflexiva.

La competència de produir discursos orals multimodals, com ja s'ha dit, té dos variants essencials: la formal i la informal. En l'àmbit dels aprenentatges escolars comporta, en primer lloc, ensenyar la planificació estratègica que comença per identificar amb precisió el sistema comunicatiu -la finalitat, el destinatari i el gènere- per cercar informació i dissenyar esquemes i guions que integrin la informació de fonts orals, escrites i visuals. A continuació, cal recollir i organitzar informació rellevant i, en el cas dels discursos formals, elaborar materials de suport -com presentacions digitals, infografies i vídeos- que reforcin la coherència i l'impacte del missatge.

A més, durant l'emissió del discurs, l'orador ha de construir missatges adequats tant als gèneres dialogats -taules rodones, debats i tertúlies, que poden ser informals, si més no en alguns moments- com als gèneres monologats, sempre formals -conferències i exposicions especialitzades-.¹² A més ha d'utilitzar, sobretot en les situacions més formals, estructures sintàctiques correctes amb connectors variats que cohesionin el discurs i un lèxic apropiat i ric. Així mateix, ha de regular la modulació de la veu -ritme, entonació, pauses i volum- i coordinar recursos no verbals -gestos, mirada i postura- per ressaltar els punts

¹¹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 8, "Autoeficàcia"; 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicatives i plurilingües"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

¹² Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 5, "Respecte"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicatives i plurilingües" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

clau i mantenir l'atenció, tot respectant, quan siguin discursos dialogats, les convencions socials de la interacció.

D'altra banda, en les situacions interactives sobretot, és fonamental mostrar flexibilitat per inferir les reaccions de l'audiència o dels interlocutors i respondre-hi, reformulant i adaptant el discurs en temps real, gestionant els torns de paraula amb cortesia, i negociant el significat de manera col·laborativa i eficaç.¹³ A més, mediar en situacions comunicatives implica reformular el missatge quan sorgeixin obstacles de comprensió o expressió, de manera que es garanteixi l'èxit comunicatiu en entorns col·laboratius

Endemés, la competència inclou l'autoavaluació reflexiva, de manera que l'aprenent pugui analitzar la claredat expositiva, la cohesió, l'ús dels suports i el domini de la veu i el cos en les produccions formals, així com l'eficàcia de la interacció oral: capacitat d'adaptació, gestió dels torns, escolta activa i resposta ajustada a l'interlocutor. Aquesta reflexió ha de permetre identificar punts forts i aspectes que cal millorar, i planificar pràctiques futures, assegurant un ús sostingut, coherent i refinat de tots els recursos lingüístics, paralingüístics i extralingüístics tant en contextos formals com en situacions comunicatives espontànies. Igualment ha de ser capaç de reaccionar per corregir els errors durant l'emissió dels discursos orals, tant si són planificats com si són interactius.¹⁴

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES DE LA C2

Pel que fa a la producció de discursos orals multimodals formals, cal posar l'accent en el paper reflexiu i actiu de l'alumnat al llarg de tot el procés comunicatiu, des de la planificació fins a l'autoavaluació, i consolidar hàbits metacognitius de reflexió i autoregulació que permetin el perfeccionament continu.¹⁵ Per això, en primer lloc, convé acordar amb l'alumnat les convencions dels gèneres discursius formals—exposicions, conferències o presentacions especialitzades— i explicar els criteris d'èxit vinculats a la construcció i la presentació del discurs: estructuració clara, ús de connectors adequats, registre lingüístic formal i integració eficaç dels suports multimodals com ara gràfics, presentacions digitals, infografies, etc. En el cas de les situacions d'interacció oral —debats, taules rodones o tertúlies—, cal prestar una atenció especial al desenvolupament de les habilitats socials comunicatives pròpies d'aquesta mena de pràctiques: escolta activa, gestió del torn de paraula, capacitat d'improvisació i adaptació al discurs de l'altre.¹⁶ En aquest sentit, és convenient consensuar amb l'alumnat les normes socials de la interacció (respecte dels torns, cortesia comunicativa, formes d'acord i desacord, etc.)¹⁷ i treballar l'ús de recursos lingüístics que afavoreixin la fluïdesa i la coherència col·lectiva del discurs.

¹³ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 5, "Respecte"; 9, "Tolerància a l'ambigüïtat"; 13, "Empatia"; 16, "Habilitats de cooperació"; 17, "Habilitats de resolució de conflictes".

¹⁴ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 9, "Tolerància a l'ambigüïtat"; 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix".

¹⁵ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 8, "Autoeficàcia"; 10, "Habilitats d'aprenentatge autònom"; 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix".

¹⁶ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 13, "Empatia"; 14, "Flexibilitat i adaptabilitat"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix".

¹⁷ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 5, "Respecte"; 16, "Habilitats de cooperació"; 17, "Habilitats de resolució de conflictes".

A més, cal fomentar la conscienciació sobre la planificació estratègica de les intervencions monologades formals. Abans de cada intervenció, l'alumnat ha de formular-se preguntes sobre la finalitat, el públic i el format; elaborar esquemes o guions, i seleccionar els suports més adequats (presentacions digitals, infografies, vídeos, gràfics). Durant la fase de pràctica, les gravacions i la coavaluació entre iguals —guiada per rúbriques precises i clares— afavoreixen l'autoavaluació reflexiva. D'aquesta manera, l'aprenent identifica punts forts i aspectes que pot millorar en l'estructura del discurs, la cohesió, la modulació vocal i l'ús del llenguatge no verbal.

En el cas de la interacció oral, cal crear situacions comunicatives significatives en què l'alumnat pugui practicar l'escolta activa, la gestió dels torns de paraula, la reformulació d'idees i la mediació lingüística. Aquestes situacions afavoreixen el desenvolupament de l'espontaneïtat i de l'adaptació al discurs dels interlocutors, i ajuden a millorar les estratègies d'expressió i comprensió en contextos reals.

És especialment recomanable començar amb activitats d'interacció en grup petit, dins d'un entorn segur i tutoritzat, on es puguin enregistrar les intervencions per ser revisades posteriorment. Aquest treball permet identificar punts forts i àrees de millora a partir de l'anàlisi de situacions reals. A partir d'aquí, es pot avançar cap a interaccions més complexes i autònomes. El docent actua com a mentor, modelant el procés amb preguntes guia, suggerint estratègies comunicatives (com l'ús d'esquemes per organitzar idees, preguntes per mantenir el fil del diàleg o fórmules per expressar l'acord o el desacord) i oferint una retroacció constructiva i contínuament ajustada a les necessitats de l'alumnat.¹⁸

A més, per fomentar la participació de tot l'alumnat cal crear un clima d'aula que valori les situacions comunicatives multilingües i interculturals.¹⁹ L'aula ha de ser un espai on l'error sigui entès com una oportunitat d'aprenentatge i on les intervencions —encara que incorporin paraules o estructures d'altres llengües del repertori de l'alumnat— siguin aprofitades com a recurs didàctic.²⁰ Aquesta mirada acull i respecta la diversitat lingüística present al grup classe, afavoreix l'aprenentatge compartit mitjançant la mediació entre iguals i el suport del professorat i reforça la confiança i l'autonomia de l'alumnat.

En definitiva, per mantenir la motivació i atendre la diversitat d'interessos i estils d'aprenentatge, cal dissenyar activitats variades —simulacions de programes radiofònics, clubs de lectura dramatitzada, presentacions de projectes culturals, converses de pati sobre temes d'actualitat, etc.— que connectin amb la realitat quotidiana de l'alumnat i augmentin gradualment la complexitat comunicativa.²¹ Aquest enfocament integral assegura el desenvolupament d'una competència oral sòlida, coherent, refinada i autònoma, a la vegada que capacita l'alumnat per adaptar-se amb eficàcia tant a contextos formals com informals.

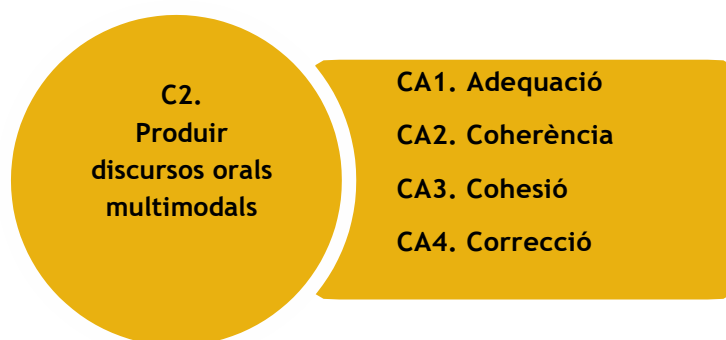
¹⁸ Es relaciona amb la competència de cultura democràtica: 8, "Autoeficàcia".

¹⁹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 2, "Valorar la diversitat cultural", i 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions i pràctiques".

²⁰ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 5, "Respecte"; 13, "Empatia"; 14, "Flexibilitat i adaptabilitat", i 15, "Habilitats lingüístiques, comunicatives i plurilingües".

²¹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 9, "Tolerància a l'ambigüitat", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

Criteris d'avaluació de la C2

CA1. Adequació

L'adequació en la producció de discursos orals multimodals consisteix a ajustar el missatge a les característiques del context, de l'audiència i del gènere, garantint que cada element del discurs —des del registre lingüístic fins als suports visuals— respongui a les exigències de la situació comunicativa. Així, l'alumnat calibrarà la càrrega informativa segons els coneixements previs dels receptors i seleccionarà el vocabulari especialitzat o general segons l'àmbit (acadèmic, col·loquial, social, cultural). A més, emprarà estratègies d'interacció —com exemples, anècdotes o analogies— per dinamitzar la comunicació i utilitzarà tècniques de conversa de manera respectuosa i funcional (torns de paraula, torns de rèplica) per mantenir una interacció fluida i farà servir de manera coherent els recursos estilístics (metàfores, paral·lelismes, ironia). Per acabar, l'adequació incorpora l'ús coherent dels recursos no verbals i multimodals (gestualitat, expressió facial, presentacions gràfiques), que contribueixen a reforçar l'impacte i la comprensió del discurs.

CA2. Coherència

La coherència suposa conferir al discurs un sentit global clar i una estructura del contingut que articulin les parts del text, per exemple amb introducció, desenvolupament i conclusió, d'acord amb el tipus o el gènere textual i amb l'objectiu comunicatiu. Per tant, l'aprenent haurà de triar esquemes organitzatius (expositiu, argumentatiu, comparatiu) que responguin al gènere i a les convencions del text oral, assegurant que cada part contribueixi a la finalitat prevista. A diferència del discurs dialogat, a mesura que el discurs monologat formal avança, cal que la línia argumental es mantingui clara i cohesionada, evitant digressions innecessàries i facilitant el seguiment cognitiu de l'audiència, la qual cosa minimitza la sobrecàrrega informativa pròpia de la comunicació en temps real. D'aquesta manera, es facilita tant la producció per part de l'orador com la comprensió per part de l'audiència, i es garanteix que el missatge es percebi com un tot coherent i ben articulat.

CA3. Cohesió

La cohesió en el discurs oral combina recursos lingüístics, paraverbals i multimodals per establir una connexió fluida entre totes les parts del missatge. Tot i que l'oralitat dialogada, sobretot si és informal, admet enunciats més flexibles i menys rígids que l'escriptura, quan el discurs es torna formal i especialitzat s'apropa progressivament a la sintaxi escrita, sense que la correcció arribi a ser tan estricta. Per aconseguir aquesta

unitat, l'alumne recorre a connectors formals —*en primer lloc, d'altra banda, finalment, en síntesi*— i a marques referencials (pronoms, repeticions calculades) que assenyalen relacions lògiques i transicions clares. Alhora, utilitza marques paraverbals —pauses intencionals, èmfasi, variació de ritme i velocitat— o extraverbals, com els gestos, per subratllar els canvis de secció i reforçar la continuïtat entre segments. En fi, la cohesió es completa amb suports visuals i gràfics (diapositives, esquemes, infografies) integrats de manera sincronitzada amb la parla, de manera que tots els elements —verbals, paraverbals, no verbals i multimodals— contribueixin conjuntament a la comprensió global i a la percepció d'un discurs ben unit i coherent.

CA4. Correcció

La correcció lingüística i fonètica en el discurs oral formal contribueix decisivament a la credibilitat de l'orador i reflecteix el domini de la varietat estàndard. Així, l'alumnat ha de fer un ús precís de la morfologia i la sintaxi —respectant els acords de nombre i gènere, les perífrasis i les subordinades— i seleccionar el lèxic adequat al tema i al registre. A més, la pronunciació ha de ser nítida i coherent amb els models normatius, mentre que l'entonació i els patrons rítmics s'ajustaran a l'objectiu comunicatiu i al gènere (per exemple, adopció d'un to més formal en una conferència o d'un estil més col·loquial en una tertúlia). Tot i que les produccions orals informals permeten una variació lingüística més gran, en els discursos formals aquesta variació es redueix en favor d'una varietat estàndard que reforça el prestigi i el crèdit de l'orador i garanteix que el missatge es percebi com a professional i rigorós.

Expectatives de final de cicle de la C2

ESCOLES CONGREGACIONALS

Condicionants de realització

En l'ensenyament de la producció de discursos orals al batxillerat cal distingir entre la producció monologada i la dialogada. Ambdós són fets socials, però una se centra bàsicament en la producció mentre que l'altra ha d'atendre també la recepció. Un altre aspecte que cal considerar és el grau de formalitat, que, en el batxillerat, pot anar des del culte fins al col·loquial.

Pel que fa als discursos orals multimodals formals, sobretot els monologats, produir-los requereix una planificació rigorosa: comprendre i precisar la demanda; assumir els objectius i els criteris d'èxit (amb l'elaboració i l'ús de rúbriques personals); cercar informació fiable de fonts diverses, i fer-ne una organització coherent mitjançant esquemes, guions i materials de suport (textuals, gràfics i icònics). També s'han d'integrar recursos audiovisuals i tecnològics (presentacions digitals, vídeos, infografies) que reforcen i complementen el discurs.

Els temes que es plantegin han de transcendir l'àmbit escolar i connectar amb situacions socials i perspectives culturals diverses, amb una visió plural i intercultural.

L'aprenent ha de cercar el domini del marc teòric i saber emprar els gèneres propis del discurs interactiu, com ara el debat, la taula rodona o la tertúlia, i del monologat, com la conferència o l'exposició audiovisual;

també ha de saber adaptar el seu discurs a les regles de cadascuna d'aquestes situacions i, alhora, a les variacions pròpies dels formats digitals com la ràdio o el pòdcast.

A més, en la producció del discurs oral formal cal que l'alumnat aprengui a desenvolupar les idees amb coherència i esperit crític. Cal que ho faci usant la varietat estàndard i, quan el grau de formalitat de la situació comunicativa ho exigeixi, un registre culte i lèxic específic. També ha d'aprofundir en el domini dels recursos gramaticals i semàntics: estructures oracionals, amb connectors organitzatius (*en primer lloc, a més*) o altres (*a causa de, ja que, quant a*); el lèxic català adequat; recursos per a la reiteració i la repetició, i fórmules de tractament. En tot això, cal que aprengui a detectar els calcs (interferències) més clamorosos d'altres llengües i a trobar-hi alternatives més correctes.

És fonamental aprendre a assajar prèviament la intervenció oral mitjançant activitats guiades per rúbriques que permetin treballar aspectes paraverbals (veu, ritme, entonació) i no verbals (gestos, mirada, postura). En cas d'interacció amb el públic, cal seguir les normes del discurs dialogat.

En les interaccions formals, a més, l'aprenent ha d'inferir i integrar les idees i perspectives de la resta de participants —reprenent, sintetitzant o ampliant les seves aportacions, gestionant els torns de paraula, responnent preguntes, reformulant i ajustant el seu propi discurs—. En acabar la interacció, convé que l'aprenent reflexioni críticament sobre l'actuació, identificant punts forts i aspectes que pot millorar.

Finalment, reconeixent que les interaccions no formals i espontànies són clau per construir l'aprenentatge, cal dissenyar una varietat d'activitats comunicatives que impliquin intercanvis en grups petits i grans, en els quals es prioritzi l'objectiu de la comunicació, cosa que pot suposar l'ús de recursos poc correctes o d'altres llengües o registres.

Expectatives de final de cicle

En acabar el batxillerat, s'espera que l'aprenent sigui capaç de produir discursos orals multimodals formals de manera reflexiva i rigorosa, ajustant el registre, la densitat informativa i el grau de formalitat al context, al públic i al gènere textual. Ha de demostrar un alt domini de l'estàndard lingüístic i, quan calgui, d'altres varietats lingüístiques. Ha de saber utilitzar suports multimodals (diapositives, vídeos, infografies, performances) i recursos no verbals (gestos mesurats, expressió facial, mirada directa i postura) per assegurar una comunicació clara i efectiva.

També ha de saber estructurar discursos orals monologats amb un sentit global clar i eficaç, adequant el grau d'explicitació, desenvolupant les idees de manera lògica i crítica i evitant contradiccions i digressions. Ha d'adaptar l'estructura al gènere textual —per exemple, introducció, desenvolupament i conclusió— i fer servir exemples o anècdotes per fer el discurs més entenedor. Alhora, en aquest punt l'alumne ajusta amb molta precisió i rigor el registre i el grau de formalitat al context i al tipus d'audiència, manté una articulació clara, una pronunciació que s'adiu als sons vocàlics i consonàntics més característics del català i evita calcs d'altres llengües. A més, adapta l'entonació, la fluïdesa i el patró rítmic al gènere i a l'objectiu comunicatiu.

En interaccions orals formals, com debats o taules rodones, participa activament, adaptant el discurs al context i respectant les normes d'interacció (gestió de torns, escolta activa, respecte a les opinions dels altres). Ha de mostrar una bona capacitat de mediació reformulant, matisant i negociant significats, amb

llenguatge clar, estructurat i coherent, amb un registre adequat a la situació comunicativa i fent servir un lèxic específic. Integra les aportacions dels altres i hi respon, i assegura així la progressió temàtica i la cohesió del discurs en temps real. Per acabar, en contextos no formals d'interacció —com converses o activitats en petit grup— l'aprenent participa activament en la construcció col·lectiva del discurs, amb una visió intercultural de respecte a la resta de participants i a les seves idees i postures personals. Acceptant l'espontaneïtat de la situació i la fluïdesa amb què cal actuar, l'aprenent usa la llengua catalana amb prou correcció i les seves aportacions faciliten aconseguir la finalitat de l'activitat.

ESCOLES FRANCESA I ESPANYOLA

Condicionants de realització

En el batxillerat cal ensenyar a produir una diversitat de discursos orals dialogats i monologats tenint molt en compte el grau de formalitat segons la situació comunicativa.

En aquest nivell educatiu, per ensenyar la producció de discursos orals multimodals formals es proposa, primerament, que l'alumnat sigui capaç de definir clarament el tema, estructurar-lo coherentment i abordar-lo de manera crítica i creativa, incloent-hi la seva pròpia perspectiva i, si escau, la d'altres participants per construir un discurs creatiu, coherent i crític.

Encara que els temes no siguin habituals a l'aula, l'alumnat ha de cercar el coneixement del camp temàtic o fer una recerca rigorosa i reflexionar sobre els aspectes fonamentals de l'àmbit que ha de tractar. Cal que planifiqui el discurs amb esquemes i notes de suport, i que incorpori recursos audiovisuals i tecnològics que ajudin a transmetre el missatge de manera eficaç.

L'alumnat ha d'aprendre a utilitzar diferents gèneres orals —debat, tertúlia, grup de treball, exposició— i aprofitar formats multimodals propis dels mitjans i les xarxes (ràdio, vídeo o pòdcast) per tractar temes d'actualitat i culturals amb una visió plural i intercultural.

Endemés, en els discursos formals cal que l'alumnat cerqui ser coherent i acurat en el desenvolupament de les idees mantenint la progressió temàtica sense digressions innecessàries i usant la varietat estàndard adequada a la situació comunicativa. Cal que també aconsegueixi un domini mitjà-alt dels recursos gramaticals i semàntics: estructures oracionals, ús de la pronominalització pròpia de l'oralitat, lèxic acadèmic o especialitzat i connectors i mecanismes de cohesió diversificats i controlats; i que aprengui a detectar els calcs (interferències) més clamorosos d'altres llengües i pugui trobar-hi alternatives més correctes.

A més, ha de gestionar correctament els aspectes paraverbals (ritme, entonació, modulació) i no verbals (gestos, mirada, postura) per reforçar el missatge, aspectes que s'han d'assajar com a part de l'aprenentatge de l'oralitat.

En situacions interactives formals, a sobre, l'aprenent ha de millorar l'habilitat per reprendre, sintetitzar o ampliar les aportacions de qui participa, així com gestionar els torns de paraula. Aquest conjunt de competències assegurarà un domini oral sòlid i versàtil, que permetrà que l'alumnat s'adapti amb seguretat a diferents contextos comunicatius.

Finalment, tenint en compte que les interaccions no formals i espontànies són clau per construir l'aprenentatge, cal dissenyar una varietat d'activitats comunicatives que impliquin intercanvis en grups petits

i grans en els quals es prioritzi l'objectiu de la comunicació, cosa que pot suposar l'ús de recursos poc correctes o d'altres llengües o registres.

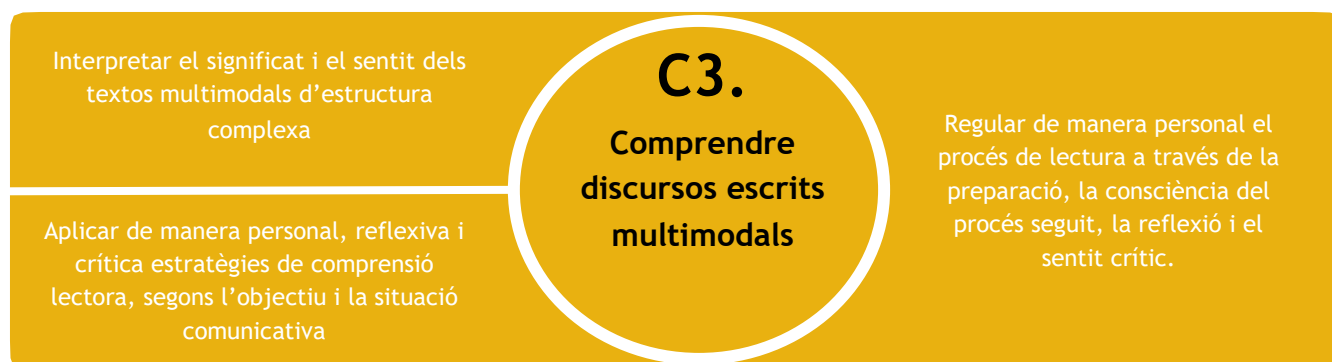
Expectatives de final de cicle

En acabar el batxillerat, s'espera que l'alumnat sigui capaç de produir discursos orals multimodals formals de manera reflexiva, ajustant la informació i adequant amb suficiència el registre i les varietats lingüístiques al grau de formalitat, al gènere textual i a l'audiència. Ha de saber incorporar suports multimodals bàsics (diapositives, imatges o vídeos curts) i fer ús amb seguretat dels recursos no verbals essencials (gestos, mirada i postura) per reforçar la claredat i la participació.

Amb un domini mitjà-alt ha de construir discursos monologats amb un sentit global clar i una seqüència coherent (introducció, desenvolupament i conclusió), evitant contradiccions i digressions. També ha de saber modular la quantitat i l'explicitació de la informació segons el públic previst, i fer el missatge més accessible mitjançant exemples o anècdotes breus. Alhora, ha d'ajustar el registre i el grau de formalitat al context i al tipus d'audiència —per exemple, emprant un llenguatge més acadèmic en presentacions de projectes a l'aula. Finalment, l'alumnat ha de ser capaç de produir aquests discursos amb un grau raonable de correcció lèxica i gramatical, amb imprecisions puntuals: ha de controlar els acords bàsics de nombre i gènere, emprar subordinades senzilles de forma correcta, evitar els calcs més evidents d'altres llengües i tenir una articulació clara, encara que pugui manifestar petites variacions en l'entonació o en la pronunciació de sons complexos del català, sense comprometre, però, la claredat del missatge o la comprensió global.

En contextos d'interacció oral formal, com debats o taules rodones, ha de mostrar capacitat de mediació, reformulant o matisant el discurs segons les intervencions dels altres, amb llenguatge clar i coherent, i respectant les normes de conversa. Aquesta capacitat permet contribuir activament a la construcció col·lectiva del discurs, assegurant-ne la progressió temàtica i certa cohesió argumentativa al llarg de la interacció. Per acabar, en contextos no formals d'interacció —converses o activitats en grups petits—, l'aprenent ha de participar activament amb una actitud de respecte intercultural, fent aportacions espontànies i comprensibles, fins i tot si presenta alguns defectes de correcció o emprà altres llengües o registres per assolir la finalitat comunicativa.

C3. Comprendre discursos escrits multimodals

La competència de comprensió de discursos escrits multimodals articula la lectura com un procés social, constructiu i interactiu en què l'alumnat esdevé protagonista del seu propi aprenentatge²². Al batxillerat, aquesta competència s'aplica a textos de complexitat superior als treballats a l'ensenyament obligatori —com ara articles de divulgació científica, assajos especialitzats, informes temàtics i hipertextos multimodals—, en els quals el llenguatge escrit es combina amb elements visuals (gràfics, imatges), recursos interactius i navegació digital per construir el significat global del text.

Abans d'endinsar-se en la lectura per aprendre, l'alumnat defineix amb claredat l'objectiu lector, la qual cosa li permet escollir les estratègies adequades: cercar dades rellevants, contrastar opinions, analitzar l'estructura argumentativa o valorar punts de vista.²³ A continuació, aplica estratègies adaptades al gènere i al suport com ara l'elaboració de mapes conceptuals, la presa de notes organitzada per categories, la consulta de glossaris especialitzats o el control del recorregut d'enllaços en entorns digitals.²⁴ Durant la lectura, rellegeix paràgrafs clau, ajusta el ritme segons la dificultat del text i contrasta la informació amb altres fonts per garantir que la construcció de sentit es mantingui coherent i alineada amb els objectius pels quals es fa la lectura.

El procés d'interpretació inclou tant la comprensió literal —identificant les dades explícites, les paraules clau i els elements textuais directes— com la comprensió inferencial, que exigeix establir relacions causa-efecte, formular hipòtesis, llegir entre línies, completar buits i, sovint, jerarquitzar idees principals i secundàries a partir de pistes textuais. Aquest procés culmina amb una comprensió crítica, que permet deduir la intenció, posar en qüestió la fiabilitat de la informació, detectar omissions o biaixos i generar noves línies d'anàlisi o refutació de l'autor.²⁵ Aquest exercici de reflexió s'enriqueix especialment quan l'alumnat

²² Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

²³ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 8, "Autoeficàcia", i 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític".

²⁴ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 9, "Tolerància envers l'ambigüitat"; 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

²⁵ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

contrasta perspectives procedents de diferents llengües, cultures i formats textuais, transferint estratègies i coneixements de manera transversal.²⁶

El desenvolupament d'aquesta competència comporta també l'anàlisi de la configuració i les convencions pròpies dels diversos gèneres escrits —articles, informes, publicacions digitals, documents interactius—, la reflexió sobre l'ús de la llengua i els suports comunicatius en cada situació i l'aprofitament dels models llegits com a referents per a la seva producció escrita pròpia. D'aquesta manera, es tanca el cicle de retroalimentació entre recepció i creació de textos.

Finalment, l'alumnat aprèn a avaluar el seu propi procés lector. L'autoavaluació tanca el cercle revisant els resultats obtinguts i les estratègies adquirides a nous textos i situacions de lectura.²⁷ Aquesta autoregulació afavoreix la consolidació d'habilitats de pensament crític, d'autonomia lectora i de domini de formats textuais diversos i el prepara per afrontar amb solvència tant reptes acadèmics com situacions quotidianes, professionals o d'oci personal.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES DE LA C3

En un enfocament competencial, el desenvolupament de la comprensió de discursos escrits multimodals s'articula al voltant de projectes i tasques amb finalitats concretes i rellevants, de manera que l'alumnat tria textos continus i discontinus —assajos, articles científics, reportatges, infografies, gràfics, publicacions digitals o documents interactius— que li permetin donar resposta a situacions comunicatives reals, com ara dissenyar una minirevista digital, crear un pòdcast, participar en un blog, fer un vídeo de bibliotuber (booktuber), elaborar un dossier per a un debat o gestionar un portafolis en línia.

Abans de la lectura, i d'acord amb la tasca global proposada, l'alumnat defineix clarament els objectius de la lectura (per exemple, recollir dades rellevants, analitzar arguments, contrastar punts de vista o preparar una intervenció) i activa els seus coneixements previs. A continuació, el professorat combina activitats implícites —centrades en el contingut i la tasca— amb intervencions explícites de modelatge, i mostra pas a pas com pensa en veu alta mentre navega per un hipertext, estructura un mapa conceptual o destaca idees principals en prendre notes. Durant la lectura, es continua aquesta tasca de modelatge, posant a disposició de l'alumnat un banc d'eines i recursos com glossaris especialitzats, diccionaris en línia o plataformes digitals. També s'orienta la navegació mitjançant organitzadors visuals i enllaços i es proposen, pauses de reflexió que permeten revisar hipòtesis, ajustar el ritme lector i contrastar la informació amb fonts diverses. D'aquesta manera s'afavoreix la construcció progressiva de sentit tant en el nivell de comprensió literal —identificant les dades explícites— com en l'inferencial —omplint buits i deduint les idees principals i secundàries.

Paral·lelament, s'introdueixen activitats específiques per afavorir la mirada crítica, com ara detectar intencions de l'autor, ironies, dobles sentits, omissions o biaixos. També cal avaluar la fiabilitat, la coherència

²⁶ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 2, "Valorar la diversitat cultural"; 4, "Obertura a l'alteritat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques"; i 15, "Habilitats lingüístiques, comunicatives i plurilingües".

²⁷ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 8, "Autoeficàcia"; 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix"; i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

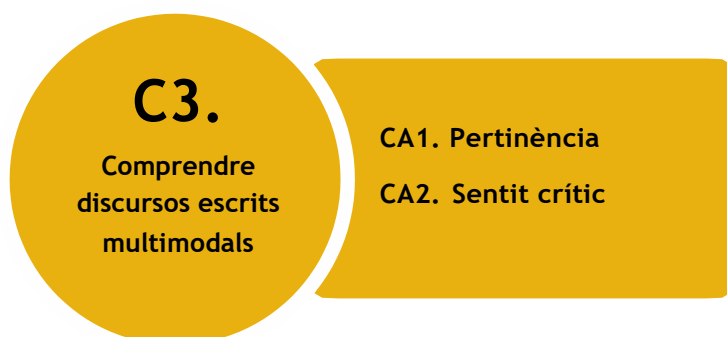
interna del text i la funcionalitat dels recursos textuais, visuals i interactius; dur a terme exercicis de comparació de perspectives en fòrums de debat; i utilitzar rúbriques d'autoavaluació per ser conscient del procés de lectura i poder regular-lo adequadament fent revisions i relectures, si és necessari.

En concloure la lectura, l'alumnat revisa els resultats obtinguts i reflexiona sobre el procés seguit i les estratègies emprades, fet que l'ajuda a transferir les competències adquirides a noves situacions lectores i consolida, així, la seva autonomia lectora.²⁸ Aquest tancament del procés pot incloure tasques de síntesi multimodal com pòsters digitals, vídeos de presentació o portafolis en línia.

Així mateix, la varietat de suports —lectura en pantalla, vídeos subtitulats, hipertextos i infografies interactives— exigeix aprendre habilitats de filtratge i navegació avançada, com l'ús de paraules clau, índexs i organitzadors visuals, i desenvolupar la capacitat de relacionar el text escrit amb els sistemes gràfics i interactius per construir coneixement de forma integrada.

Per concloure, la dimensió social de la lectura es reforça a través d'espais col·laboratius com ara cercles de lectura, blogs i presentacions en grup, on l'alumnat comparteix interpretacions i estratègies, construeix mapes mentals col·lectius i participa en processos d'autoavaluació i coavaluació mitjançant rúbriques consensuades, cosa que afavoreix la consciència social i l'aprenentatge col·lectiu.²⁹

Criteris d'avaluació de la C3

CA1. Pertinència

La pertinència en la comprensió de textos escrits multimodals implica, en primer lloc, identificar de manera clara la finalitat de la lectura, és a dir, per què es llegeix i amb quin objectiu comunicatiu. Aquest propòsit orienta tota l'activitat lectora i condiciona quina informació es considera rellevant i com s'integra.

²⁸ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 8, "Autoeficàcia"; 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació"; i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

²⁹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 9, "Tolerància envers l'ambigüitat"; 10, "Habilitats d'aprenentatge autònom"; 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 16, "Habilitats de cooperació"; i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

En segon lloc, la pertinència suposa la capacitat d'entendre el sentit global d'un text —incloent-hi la identificació precisa de la idea central i de les idees secundàries— i de seleccionar i interpretar els elements visuals i textuais (títols, subtítols, gràfics, icones) segons l'objectiu comunicatiu fixat. Això suposa, d'una banda, recórrer als coneixements previs, al context sociocultural i a les experiències personals per inferir matisos subjectius o emotius, i de l'altra, aplicar la lectura entre línies, les deduccions i la inferència d'informació per captar aspectes que no sempre apareixen de manera explícita. En la pràctica a l'aula, aquest domini es fa evident quan l'alumnat elabora síntesis o resums, redacta textos a partir de lectures, compara i contrasta informacions o participa en discussions que demostrin la seva capacitat d'extracció i organització d'informació rellevant, així com de justificació de la selecció de fragments visuals i textuais que enriqueixen la comprensió.

CA2. Sentit Crític

La comprensió escrita esdevé crítica quan l'aprenent analitza tant la forma com el contingut del text amb una mirada personal, reflexiva i argumentada. Aquesta actitud crítica implica identificar la intencionalitat comunicativa de l'autor, reconèixer el grau de subjectivitat del text i detectar possibles biaixos, contradiccions, fal·làcies o omissions, tant en els elements verbals com en els visuals. Al mateix temps, avaluant la coherència interna i la rellevància de cada element, contrasta la informació amb altres fonts o amb la seva pròpia experiència. Aquesta lectura crítica implica qüestionar les perspectives i els parers que emergeixen del text, establir connexions originals i formular valoracions personals que poden plasmar-se en comentaris crítics, comparacions guiades o preguntes de debat. En fer-ho, l'aprenent construeix coneixement i opinió de manera argumentada, i és capaç de retenir, refusar o ampliar les idees llegides per donar lloc a noves interpretacions i a una acció reflexiva.

Expectatives de final de cicle de la C3

ESCOLES CONGREGACIONALS

Condicionants de realització

En aquest nivell educatiu, el desenvolupament de la competència implica, a més de la lectura d'un text, la possibilitat de comparar i contrastar un conjunt de textos multimodals vinculats a un mateix tema. Per fer-ho cal executar operacions de complexió de textos, anàlisi, deducció, integració, síntesi i valoració crítica i creativa. Cal, doncs, identificar no solament les informacions i perspectives explícites de cada document, sinó també els significats implícits —dobles sentits, ironies o connotacions—, alhora que convé prendre parer, qüestionar-los críticament i confrontar-los amb el bagatge i els punts de vista personals de manera conscient i argumentada.

A més, atès que poden accedir a una gran varietat de materials, digitals o no, la densitat informativa i la naturalesa no lineal dels materials —articles amb gràfics interactius, informes digitals de navegació múltiple, assajos amb recursos multimèdia— exigeixen integrar simultàniament tots els sistemes semiòtics. En conseqüència, resulta fonamental gestionar un volum elevat d'informació abstracta i polièdrica, ancorant-la

en tota mena de referents, inclosos els extralingüístics, i aplicant estratègies intencionades, com ara l'escaneig selectiu, la confecció de mapes mentals o l'ús de taules de comparació, per generar categories interpretatives sòlides.

D'altra banda, els registres amb què es treballa abasten des de textos científics i de divulgació fins a produccions literàries contemporànies i clàssiques, incloent-hi també els seus comentaris en blogs, fòrums i revistes especialitzades. Així doncs, es requereix un domini elevat d'aquesta diversitat de registres i de la varietat estàndard de la llengua —amb lèxic científic i tècnic propi de cada disciplina— i la capacitat de reconèixer dialectalismes o altres formes i varietats treballades prèviament.

Finalment, la competència es tradueix en l'agilitat per emprar de manera automàtica procediments textuais i lingüístics avançats —modalització, intertextualitat, estructures textuais, marcadors díctics, mecanismes de referència o progressió temàtica, deducció de lèxic desconegut— així com per analitzar figures retòriques, focalitzacions i estructures sintàctiques complexes. D'aquesta manera, si es treballa de forma explícita i guiada, es potencia la transferència d'estratègies a qualsevol context acadèmic, professional o cultural.

Expectatives de final de cicle

En acabar el batxillerat, l'alumnat ha de ser capaç de llegir en català sense dificultat textos extensos i estructuralment complexos —articles de divulgació, acadèmics amb gràfics o sense, reportatges digitals amb infografies i vídeos subtitulats, assajos especialitzats, hipertextos multimodals— identificant amb precisió la idea principal i les secundàries i les línies argumentatives. Ha de saber filtrar la informació rellevant d'una o diverses fonts segons uns objectius de lectura definits; integrar amb fluïdesa en el discurs verbal els elements visuals (taules, esquemes, il·lustracions); i recórrer als coneixements previs i al context sociocultural per desxifrar dobles sentits, matisos, ironies o implicacions no explícites. Per demostrar que ha assolit la comprensió requerida, l'alumnat podrà elaborar síntesis multimodals, esquemes comparatius o presentacions que justifiquin la selecció i la jerarquització de la informació.

A més, cal que adopti una mirada crítica que abasti tant la forma com el contingut del text: comentar de manera argumentada els recursos formals —l'estructura de la informació, l'ús de connectors, el registre lingüístic i els elements multimodals— i avaluar-ne l'efecte sobre el receptor. També ha de contrastar la informació amb altres fonts i la seva experiència personal, per detectar-hi subjectivitats, biaixos o fal·làcies. Aquesta actitud crítica es posarà de manifest en comentaris escrits o orals, en comparacions guiades entre textos i en preguntes reflexives que posin a prova la coherència i la fiabilitat dels materials llegits.

En paral·lel, l'alumnat construirà un punt de vista personal, expressat amb claredat tant per escrit com en intervencions orals, i formularà hipòtesis sobre la credibilitat i l'autoritat de les fonts. A més, elaborarà valoracions raonades que acreditin un domini avançat de la comprensió lectora, tancant el cercle entre recepció i producció i consolidant l'autonomia i el pensament crític.

Condicionants de realització

En aquest nivell educatiu, la comprensió de conjunts de textos multimodals requereix combinar processos de comparació i contrast entre diversos documents sobre un mateix tema amb tasques de compleció de textos i anàlisi de la informació. Concretament, cal integrar recursos verbals (títols, paràgrafs, llistes) i visuals (gràfics, taules, imatges), mitjançant tècniques com l'escaneig selectiu i les taules de comparació, per identificar elements comuns i discrepàncies.

A més, la informació presenta un grau mitjà-alt de densitat: conviuen dades noves i conceptes abstractes amb coneixements temàtics previs. Per afrontar-ho, es recorre a estratègies de deducció lèxica —a partir de les parts lèxiques de les paraules o el context— i a la formulació d'inferències, sigui dins d'un paràgraf o en el contrast entre documents. Quan els materials són no lineals —com les llistes o els informes digitals amb navegació interactiva—, és fonamental fer servir marcadors textuais i de navegació per mantenir la coherència global de la lectura.

La dimensió crítica i creativa de la lectura es posa en joc en la detecció de l'intent comunicatiu de l'autor i en el reconeixement de possibles biaixos o contradiccions. Així mateix, cal confrontar aquestes perspectives amb punts de vista propis, per reforçar o replantejar el bagatge conceptual. Aquest treball es pot evidenciar en la redacció de resums crítics, en comentaris a fòrums o blogs i en la formulació de preguntes orientades al debat.

En fi, els registres abordats inclouen textos científics, de divulgació i produccions literàries juvenils o contemporànies, cadascun amb el seu lèxic i estil específics. Per tant, és imprescindible un domini sòlid de la varietat estàndard, així com la competència per reconèixer figures retòriques, relacions semàntiques i marcadors d'íctics, i assegurar una comprensió prou àmplia per transferir estratègies a qualsevol context acadèmic, professional o cultural.

Expectatives de final de cicle

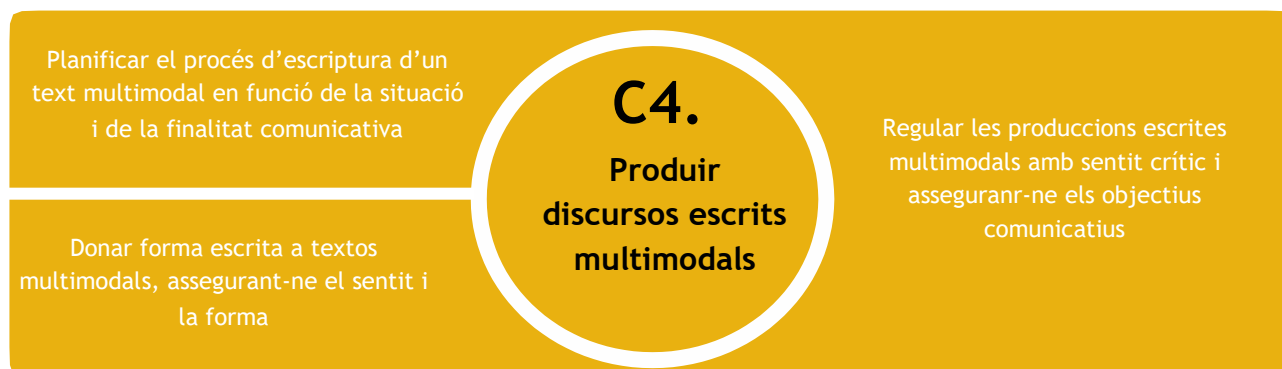
En acabar el batxillerat, s'espera que l'alumnat llegeixi amb bona comprensió textos en català de dificultat mitjana —com ara articles de divulgació amb gràfics senzills, reportatges digitals amb infografies, vídeos subtítulats, textos d'opinió i documents en línia no gaire extensos— identificant-ne la idea principal i les idees secundàries més rellevants. Així mateix, ha de saber extreure la informació adient d'una o diverses fonts segons uns objectius de lectura concrets, combinar els elements lingüístics del text de manera adequada amb els elements visuals (taules, esquemes, il·lustracions) i recórrer al seu bagatge i al context per comprendre els matisos, les ironies i els significats implícits més evidents. Per demostrar aquesta competència, pot elaborar resums escrits, esquemes comparatius o presentacions breus que expliquin per què ha seleccionat i ordenat la informació d'una manera determinada.

A més, cal que adopti una mirada crítica sobre la forma i el fons del text: ha de ser capaç de comentar amb arguments senzills els recursos formals —registre, estructura, connectors i elements visuals— i valorar-ne l'efecte sobre el lector. També ha de comparar la informació amb altres fonts o amb la seva experiència,

posant en relleu possibles opinions subjectives, prejudicis o biaixos evidents. Aquesta actitud es manifestarà en comentaris orals o escrits, en activitats de comparació entre textos i en preguntes que posin a prova la coherència i la fiabilitat de la informació llegida.

Així mateix, l'alumnat formularà la seva pròpia opinió de manera clara i raonada, tant oralment com per escrit. En fi, elaborarà valoracions raonades que mostrin un domini sòlid, fet que reforçarà la seva autonomia, el pensament crític bàsic i la confiança en l'ús de formats variats.

C4. Produir discursos escrits multimodals

La competència C4 capacita l'alumnat per planificar, idear, articular, revisar i polir textos escrits multimodals que s'ajustin amb precisió a situacions comunicatives complexes i formals en llengua catalana.³⁰ D'entrada, l'alumnat ha de fixar amb rigor el marc comunicatiu —intenció, destinataris, canals i mitjans—, i definir objectius i indicadors d'èxit que serveixin de guia per confeccionar esquemes i guions capaços de sostenir la coherència global del missatge i la cohesió dels escrits.

En la redacció pròpiament dita, cal bastir un discurs ben estructurat segons el gènere del text que cal escriure —per exemple, introducció, desenvolupament i conclusió—, organitzat en paràgrafs nets i enllaçats mitjançant connectors i altres elements gramaticals que n'assegurin la progressió temàtica. Així doncs, les idees noves s'han d'ordenar segons un recorregut lògic que eviti buits d'informació, repeticions innecessàries i ambigüitats. Alhora, la producció ha d'integrar recursos multimodals —imatges, gràfics, taules, fragments sonors o vídeos— inserits amb criteri i harmonia per conferir-hi més impacte i claredat.

A més, en la redacció l'alumnat ha de posar en joc estratègies avançades de cohesió textual —referències internes mitjançant el·lipsis, sinònims i substitucions pronominals; connexions amb marcadors i connectors— així com recursos estilístics que permetin modular el to segons el registre i l'audiència. Així mateix, s'exigeix correcció i un domini consolidat de la norma gramatical i ortogràfica, així com un repertori lèxic ampli, variat, adequat i, quan calgui, tècnic.³¹

Finalment, la versió definitiva del text emergeix d'un procés reflexiu i iteratiu, en què l'estudiant replanteja la seva proposta, escriu esborranys successius, utilitza rúbriques d'autoavaluació i eines digitals de correcció, i hi integra la retroacció crítica de companys i docents.³² Només així es garanteix que l'alumnat

³⁰ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicatives i plurilingües"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

³¹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 15, "Habilitats lingüístiques, comunicatives i plurilingües", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

³² Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 16, "Habilitats de cooperació", i 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix".

31 | Programa de llengua catalana

actui amb autonomia, pensament crític, creativitat i solvència en qualsevol situació comunicativa formal o informal.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES DE LA C4

La producció de discursos escrits multimodals s'entén com un procés dinàmic, col·lectiu i reflexiu que acompanya l'alumnat des de la comprensió de la demanda comunicativa fins a la versió definitiva del text.³³

El punt de partida és la interpretació compartida del que s'espera del text: cal situar-lo en un marc comunicatiu significatiu —tenint en compte la intenció, els destinataris, els canals i els mitjans— i acordar criteris d'èxit, que poden concretar-se mitjançant l'elaboració guiada o conjunta de rúbriques de bona realització. S'ha de concebre la producció de discursos escrits multimodals com un procés integrador en què la lectura reflexiva i l'escriptura es reforcen mútuament. Així, abans de començar a redactar, i mentre es fa la recerca d'informació, cal també analitzar models textuais i multimodals i verbalitzar oralment les observacions que se'n desprenen, de manera que l'alumnat vagi interioritzant estratègies de coherència, cohesió i correcció, alhora que identifica recursos de creació i innovació textual presents en el material treballat.

Després, cal introduir una planificació rigorosa: l'alumnat ha de contextualitzar la tasca en un marc comunicatiu significatiu —identificant intenció, destinataris, canals i mitjans— i ha de dissenyar esquemes o guions que integrin la recerca i la selecció de la informació amb l'estudi de convencions textuais i multimodals.

A continuació, en la fase de textualització, convé bastir paràgrafs articulats mitjançant marcadors, connectors, altres elements gramaticals i altres mecanismes de relació, alhora que s'incorporen, si cal, recursos visuals i sonors (gràfics, imatges, taules, fragments d'àudio o vídeo) amb criteri, perquè reforcin el missatge i facin més accessible la comprensió del text que s'escriu. En aquesta fase del procés també és important que l'alumnat faci propostes creatives de construcció textual tenint presents els models que ha anat analitzant en la fase de recerca de la informació.

Posteriorment, la revisió esdevé una pràctica conscient que combina l'autoregulació a partir d'esborranys —recorrent a correctors digitals i a les rúbriques d'autoavaluació prèviament acordades per ajustar la norma i la precisió lèxica— amb la cooperació en grup, en què la negociació i la retroacció crítica de companys i professorat contribueixen a enriquir les estratègies individuals i a consolidar habilitats comunicatives. Paral·lelament, s'ha d'incitar l'alumnat a explorar la creativitat lingüística i retòrica, obrint espais perquè experimenti amb variants d'estil i recursos expressius i multimodals que li permetin construir una veu personal coherent dins dels paràmetres formals.³⁴

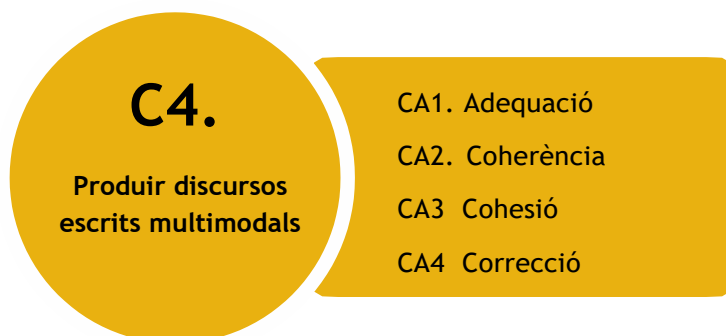
Per acabar, un temps de reflexió sobre les decisions preses al llarg del procés garanteix la transferència de les competències a altres llengües i situacions comunicatives, i assegura la capacitat de produir textos

³³ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 8, "Autoeficàcia"; 16, "Habilitats de cooperació".

³⁴ Es relaciona amb la competència de cultura democràtica: 8, "Autoeficàcia".

escrits multimodals amb autonomia, pensament crític i creativitat, en sintonia amb els estàndards de rigor i eficàcia.³⁵

Criteris d'avaluació de la C4

CA1. Adequació

L'adequació en la producció de textos escrits multimodals consisteix a reconèixer les exigències del context comunicatiu i els objectius preestablerts i respondre-hi; per tant, requereix que l'alumnat ajusti el missatge a la situació comunicativa, definint amb claredat el públic destinatari i la intenció (informar, persuadir, instruir, entretenir). Això implica escollir el gènere i el suport més adequats i combinar de manera equilibrada el llenguatge verbal i els components visuals, de manera que tots els canals semiòtics contribueixin a reforçar el fil del discurs i la jerarquia de la informació.

CA2. Coherència

Per garantir la coherència discursiva en un text escrit multimodal, l'alumnat ha de centrar el discurs en un nucli temàtic ben definit i desenvolupar les idees secundàries seguint una estructura clara i rigorosa que orienti el receptor en tot moment. Això inclou redactar seccions i subtítols que reflecteixin el fil argumental i distribuir els elements visuals en àrees de contingut coherents amb el discurs, de manera que text i imatge responguin a una mateixa lògica. A més, convé evitar ambigüitats i buits d'informació mitjançant l'ús de connectors adequats i, si cal, enriquir el text amb recursos inferencials o enllaços, en el cas dels digitals, que aportin dades complementàries i en mantinguin la continuïtat argumental sense trencar el ritme ni desorientar el lector.

³⁵ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 15, "Habilitats lingüístiques, comunicatives i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

CA3. Cohesió

Per assegurar la cohesió en un text escrit multimodal, cal que cada element —estructures sintàctiques i components visuals— s'integri en una trama única i fluida. Això exigeix un ampli domini de la connectivitat lingüística, que es concreta en l'aplicació de connectors de contrast (*tanmateix*), de conseqüència (*per tant*) i d'ampliació (*a més a més*), així com de recursos cohesius com la substitució lèxica, la repetició pronominal o l'el·lipsi per enllaçar oracions i paràgrafs. En l'àmbit multimodal, cal que llegendes, títols, icones i codis gràfics estiguin semànticament alineats amb el missatge verbal, emprant codis de color o marcatge gràfic per reforçar les relacions temàtiques.

Quan es dissenyen documents interactius, la incorporació d'enllaços interns i menús navegables contribueix a reforçar l'estructura interna, cosa que permet que el receptor accedeixi directament a cada secció sense perdre el fil argumental.

CA4. Correcció

La correcció lingüística en la producció de textos escrits multimodals implica un domini precís de la normativa gramatical i ortogràfica. La producció resultant ha de ser clara, i cal assegurar una escriptura impecable tant en el text principal com en les llegendes i els subtítols. A més, cal emprar construccions sintàctiques de certa complexitat amb claredat, sense caure en errors d'ordre o d'acord. El lèxic ha de ser precís, incorporant terminologia especialitzada i expressions pròpies del registre formal o semiformal segons el context.

La modulació del discurs inclou l'ús adequat de la veu activa i passiva segons la finalitat comunicativa, així com la incorporació de marcadors lèxics de modalització (possibilitat, obligació, valoració) per ajustar el grau d'afirmació o matisació del missatge. Finalment, la revisió sistemàtica, tant manual com assistida per eines digitals, permet identificar redundàncies, expressions supèrflues i errors, fet que garanteix el compliment de la norma lingüística i l'adequació al registre i al gènere comunicatiu.

Expectatives de final de cicle de la C4

ESCOLES CONGREGACIONALS

Condicionants de realització

En el batxillerat, la producció de textos escrits multimodals s'estructura al voltant d'una definició precisa de la situació comunicativa i del tema, amb la selecció rigorosa de les línies de desenvolupament més rellevants. A partir d'aquest moment caldrà fer la recerca de la informació necessària i les propostes d'escriptura del text en esbossos successius.

A partir d'aquí, el discurs ha de desplegar-se de manera àmplia i crítica, tot garantint-ne la coherència mitjançant una progressió lògica de la temàtica del text i l'absència de contradiccions. Al mateix temps, la cohesió es materialitza a través de connectors adaptats a cada transició, pronoms i sinònims que assegurin la referència textual, així com de la combinació adequada de construccions juxtaposades, coordinades i subordinades que van articulant el text.

D'altra banda, cal regular de manera crítica tot el procés de producció: des de la planificació i l'esbós inicial fins a la revisió final, comprovant que cada element verbal i visual contribueixi clarament als objectius comunicatius fixats. Per fer aquesta regulació convé establir, de comú acord amb l'alumnat, rúbriques d'autoavaluació que incloguin criteris de realització que prevegin tots els elements del procés d'escriptura, incloent-hi l'ajust del registre, la densitat informativa i l'adequació al destinatari.

Pel que fa a la correcció, resulta imprescindible mantenir un alt grau de fidelitat a les normes morfosintàctiques, lèxiques i ortogràfiques de la varietat estàndard, incloent-hi mecanismes de modalització i intertextualitat, i emprant un registre culte o acadèmic que mobilitzi un lèxic especialitzat i variat, adequat tant a l'àmbit disciplinari com al perfil del destinatari.

Finalment, la naturalesa multimodal del text escrit requereix una integració harmònica dels suports visuals — gràfics, taules, imatges o infografies— que en reforcin la claredat expositiva i la consistència argumentativa. D'aquesta manera, es consolida una producció que no només transmet informació amb rigor, sinó que també crea coneixement i fomenta la reflexió crítica, responnent a les exigències comunicatives de l'entorn acadèmic i cultural. A més, convé que l'alumnat sigui capaç de revisar el procés d'escriptura amb actitud crítica i constructiva, identificant tant els punts forts com els aspectes millorables de la seva producció. Aquesta reflexió, mitjançant eines com rúbriques, esborranys o retroacció entre iguals, ha de facilitar la transferència d'estratègies d'escriptura a nous contextos i gèneres textuais, per consolidar així l'autonomia comunicativa, l'hàbit de revisió i la capacitat d'escriure amb consciència en situacions diverses.

Expectatives de final de cicle

En acabar el batxillerat, l'alumnat ha de ser capaç de produir textos escrits multimodals en català que responguin amb precisió a les necessitats comunicatives i als objectius definits. Per fer-ho, cal que determini amb claredat el públic destinatari, la funció del text —informar, persuadir, instruir o entretenir— i l'abast del missatge i els tingui en compte; que esculli el gènere i els suports més adequats —infografies, pòsters digitals, dossiers interactius, assajos il·lustrats— i que combini de manera equilibrada el llenguatge verbal amb elements visuals (imatges, gràfics, esquemes, icones) per construir una informació coherent.

És imprescindible que l'estructura, segons quin sigui el tipus o gènere textual, s'articuli al voltant d'un nucli temàtic ben definit, amb una seqüència clara i adequada al gènere textual —com ara, introducció, desenvolupament i conclusió— i amb seccions i subtítols que facin evident el fil argumental. Alhora, cal garantir la continuïtat discursiva mitjançant connectors variats —*tanmateix, per tant, a més a més*— i altres recursos de cohesió com la substitució lèxica, la repetició pronominal i l'el·lipsi; si convé i es tracta d'un hipertext, s'hi poden incorporar enllaços o notes inferencials per enriquir el text sense interrompre el ritme.

Per assegurar la cohesió multimodal, l'alumnat ha d'integrar al text de manera significativa imatges, gràfics, taules i altres elements visuals o audiovisuals, seleccionats segons la seva rellevància temàtica i funcional. També hi ha d'incloure llegendes i títols que reforcin els vincles semàntics entre text i imatge, emprar codis de color o marcatge gràfic per indicar relacions temàtiques i dissenyar menús o enllaços interns que permetin navegar amb facilitat per totes les seccions sense perdre el fil del discurs.

Finalment, cal demostrar una correcció lingüística acurada i rigorosa: aplicar sense errors les normes ortogràfiques i gramaticals tant en el text com en les llegendes visuals; fer servir construccions sintàctiques complexes —subordinades consecutives, temporals i condicionals— amb claredat i acord; optar per un lèxic precís i ampli, incloent-hi terminologia especialitzada i expressions pròpies del registre formal, i ajustar la veu i els marcadors de modalització per matisar el grau d’afirmació, eliminant redundàncies per garantir una comunicació clara i efectiva.

ESCOLES FRANCESA I ESPANYOLA

Condicionants de realització

En aquest nivell, la producció de textos escrits multimodals comença amb la definició clara de la situació comunicativa i del tema, i amb la tria de les línies de desenvolupament més rellevants. Després d’haver establert les condicions que haurà de complir el text, cal fer la recollida i la selecció d’informació necessària, identificar els objectius comunicatius i el públic destinatari, i elaborar propostes d’escriptura progressives mitjançant esborranys. A mesura que es va redactant, cal desplegar les idees de manera coherent i ordenada, seguint una progressió lògica que eviti contradiccions i faciliti la comprensió global. L’estructura s’ha d’ajustar al gènere textual, amb un nucli temàtic clar i, si escau, una seqüència bàsica, com podria ser introducció, desenvolupament i conclusió.

D’altra banda, la cohesió s’assegura mitjançant l’ús de connectors habituals i recursos de referència com pronoms o sinònims per evitar repeticions innecessàries. També es pot fer servir una combinació equilibrada d’oracions coordinades i subordinades per articular idees amb més claredat. En cas de tractar-se d’un format digital, es poden incorporar enllaços que permetin navegar per la informació o ampliar-la sense perdre el fil del discurs.

Ahora, és fonamental regular el procés de producció, des de la planificació inicial, en què es determinen els objectius comunicatius i el públic destinatari, fins a la revisió final, en què es comprova que els elements verbals i visuals —com ara gràfics, taules o imatges— s’integrin de manera clara i coherent amb el text, per ajudar a reforçar el missatge segons els propòsits establerts. També és important incloure llegendes, títols o codis visuals (com colors o icones) que estableixin vincles clars entre els continguts visuals.

Pel que fa a la correcció, cal atendre les normes ortogràfiques, morfosintàctiques i lèxiques de la varietat estàndard, utilitzant un nivell lèxic i estructures sintàctiques propis de l’àmbit acadèmic però sense necessitat de recórrer a tecnicismes excessius allunyats dels usos més habituals. A més, l’adequació implica triar un registre que resulti coherent amb el marc disciplinari i amb les expectatives del lector.

Finalment, es valora que l’alumnat mostri una actitud reflexiva envers tot el procés d’escriptura, aprofitant les eines de revisió i avaluació —individuals o compartides, com les rúbriques o l’ús d’esborranys— per millorar el text. Aquesta mirada crítica i el coneixement de les pròpies fortaleeses i dels aspectes que pot millorar contribueixen a desenvolupar l’autonomia, a reforçar l’hàbit d’escriure amb consciència i a transferir aquestes habilitats a altres situacions de comunicació acadèmica o quotidiana.

Expectatives de final de cicle

En acabar el batxillerat, s'espera que l'alumnat produeixi textos escrits multimodals en català i que, segons quins siguin els objectius de la situació comunicativa que s'hagi definit per fer l'escrit, hi adequin el registre de llenguatge; defineixin el destinatari, el tema; en calibri el grau de formalitat i adaptin tots aquests elements als objectius de cada situació comunicativa. Per això, definirà amb precisió el tema i la intenció —informar, persuadir, instruir o entretenir—, identificarà les perspectives rellevants i construirà una proposta crítica i personal a partir del qüestionament de la realitat que sustenta el tema. A continuació, seleccionarà el gènere i els suports més adequats —infografia, pòster, dossier digital— i combinarà de forma equilibrada el llenguatge verbal amb imatges, gràfics i icones, establint una jerarquia que faci evident el fil argumental.

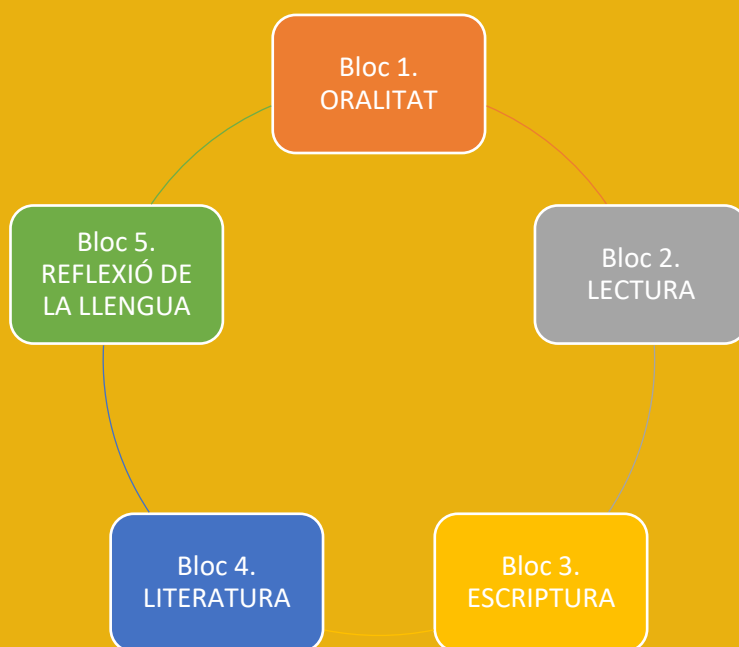
A més, estructurarà els continguts entorn d'una idea central i els desenvoluparà amb coherència crítica, segons el tipus o gènere textual, mitjançant una seqüència ben marcada —per exemple, introducció, desenvolupament i conclusió—, amb títols o subtítols que orientin el lector. Emprarà mecanismes bàsics de cohesió —referència interna (anàfora, repetició lèxica) i connectors com *però*, *a més* o *per tant*— per garantir la continuïtat temàtica. A més, si es tracta d'un hipertext, afegirà breus notes inferencials o enllaços si cal complementar la informació sense perdre el ritme.

Per assegurar la cohesió multimodal, a més d'imatges, gràfics i altres elements multimodals incorpora llegendes descriptives i codis gràfics —blocs de color, línies de separació— que vinculen text i imatge, i dissenya enllaços interns que permeten una navegació senzilla entre apartats.

Finalment, cal un bon domini de la correcció: utilitzar amb propietat oracions ben construïdes amb subordinades poc encadenades i senzilles; respectar l'acord de gènere, nombre, persona i temps; escollir un lèxic precís i adequat al registre; aplicar les normes d'ortografia i puntuació i evitar faltes que dificultin la comprensió, i revisar els esborranys per eliminar omissions, ambigüitats o repeticions, amb vista a una lectura fluida i entenedora.

Recursos d'aprenentatge

Els recursos d'aprenentatge de l'àrea de llengua catalana s'han dividit en cinc blocs que responen als apartats següents: l'oralitat, la lectura, l'escriptura, la literatura i un cinquè apartat que planteja els recursos relacionats amb la reflexió metalingüística que és comuna a totes les competències.

Els tres primers blocs de recursos –oralitat, lectura i escriptura– s’han triat segons si responien a determinats processos unitaris, dels quals se’n delimiten els procediments amb els fets i conceptes i valors corresponents.

Analíticament, l’oralitat es pot dividir en diferents apartats: recepció, producció, interacció i mediació. En la majoria de les situacions comunicatives orals, però, trobem alhora la recepció, la interacció i la mediació de manera indiscutible, però també la producció monològica, entesa com a exposició oral i com a breu discurs o interlocució allargada. El discurs sostingut en el temps es dona sovint a classe.

L’eix escrit s’ha dividit en lectura i escriptura per remarcar la seva singularitat quant al procés de realització. Tot i que, com ja hem destacat, la lectura i l’escriptura es retroalimenten i ambdós mantenen una relació estreta amb l’oralitat en el seu procés d’ensenyament i aprenentatge. Pel que fa al procés lector, es destaca la importància de la successió cíclica de formulacions d’hipòtesis i de la seva comprovació i síntesi fins a la construcció global del sentit. I quant a l’escriptura, es fa incís en la planificació, la cerca i selecció d’informació, i la textualització i revisió.

La selecció i l'organització dels recursos d'aprenentatge del Programa de llengua i literatura catalanes donen resposta, per un costat, a una concepció competencial de l'ensenyament i l'aprenentatge de les llengües i les literatures, basada en les teories socioculturals i en els enfocaments comunicatiu i plural de les llengües i de les cultures, així com en el plantejament de la formació del lector literari. Per un altre costat, responen als dos eixos –oral, escrit– i l'àmbit literari que vertebraven l'assignatura i a la selecció de les seves competències específiques. I, finalment, tenen en compte el caràcter multimodal dels textos que l'alumnat ha d'aprendre a produir i comprendre i la necessitat de facilitar l'adquisició d'estratègies per a l'ús formal de la llengua, dos dels elements que caracteritzen el procés d'aprendre llengües i literatura en el batxillerat.

Aquestes circumstàncies condicionen el fet que l'organització dels recursos es faci considerant les capacitats lingüístiques i l'ús del llenguatge (blocs primer, segon i tercer), així com la literatura com a ús específic de la llengua (bloc quart).

El bloc primer, intitulat *Oralitat*, selecciona tots els recursos d'aprenentatge propis d'un ús oral, acadèmic i precís de la llengua. El bloc segon, intitulat *Lectura*, selecciona tots els recursos d'aprenentatge propis de la comprensió del llenguatge acadèmic escrit, el qual és precís i està configurat per diversos sistemes semiòtics –lingüístic, visual, sonor, espacial. El bloc tercer, intitulat *Esriptura*, selecciona tots els recursos d'aprenentatge propis de la producció escrita acadèmica, que és precisa i que inclou diversos sistemes semiòtics –lingüístic, visual, sonor, espacial. El bloc quart, intitulat *Literatura*, selecciona els recursos necessaris per interpretar acadèmicament i d'una manera personal la literatura produïda en llengua catalana des d'un punt de vista temàtic, estètic, textual i contextual.

Finalment, el bloc cinquè, titulat *Reflexió sobre la llengua*, recull els recursos metalingüístics que permeten analitzar i gestionar de manera conscient els nivells de la llengua –discursiu, morfosintàctic, lèxic, fonètic i ortogràfic–, així com reconèixer-ne la variació funcional i social. Té com a finalitat garantir una competència comunicativa sòlida i transferible a altres llengües i contextos, i promou tant l'adquisició de sabers com l'autoregulació del procés d'aprenentatge mitjançant activitats d'anàlisi, planificació, revisió i experimentació creativa. Aquesta reflexió s'articula sempre des d'un enfocament aplicat, vinculat als gèneres textuais, als usos socials de la llengua i al pensament crític sobre els discursos.

Bloc 1. Oralitat

El punt clau per a la mobilització dels recursos de la competència oral al batxillerat, a més dels discursos que l'alumnat haurà d'elaborar, és l'accés a documents multimodals autèntics i vinculats principalment als gèneres narratius, argumentatius i expositius. Cal vetllar perquè els continguts tractats en aquests documents estiguin igualment orientats a dotar els estudiants de batxillerat de les eines necessàries per a l'accés als recursos d'altres assignatures de caràcter lingüístic, literari, cultural, científic i artístic previstes en el pla d'estudis d'aquesta etapa.

L'ús de documents autèntics extrets de ràdios, televisions o Internet de diversos territoris permet a l'alumnat apropiat-se de les particularitats de la cultura i familiaritzar-se amb un nombre considerable de patrons sonors i lingüístics de la llengua. Tot plegat caldrà tractar-ho adequadament per tal de desenvolupar actituds positives envers la diversitat lingüística i el pluralisme cultural del món actual.

Per altra banda, cal que les activitats didàctiques de la llengua oral prevegin no solament diferents funcions del llenguatge i diversitat de temes culturals, acadèmics o quotidians, sinó també diversitat de formes monologades i d'interacció. Així mateix, convé que les activitats didàctiques convidin l'alumnat a reflexionar sobre la llengua i a identificar àmbits de millora dels usos orals. En aquest sentit, també caldrà tenir en compte que el treball cooperatiu en totes les activitats orals és una bona eina que permet a l'alumnat regular, revisar i corregir les seves produccions, cosa que es podrà ajudar amb l'ús d'enregistraments.

Bloc 1. Oralitat

FETS I CONCEPTES

El text multimodal oral i els diversos sistemes semiòtics que l'integren com un tot: el lingüístic, el visual, el sonor, el gestual i l'espacial.

Els usos orals formals de la llengua catalana, els gèneres textuais que s'hi vinculen —especialment els de tipus narratiu no retòric, argumentatiu i expositiu— i les seves característiques formals.

La diversitat lingüística i cultural dels països de parla catalana i la comunicació oral: els registres i les varietats geogràfiques de la llengua catalana.

El llenguatge no verbal com a recurs fonamental de la comunicació oral.

Els recursos retòrics de la llengua catalana aplicats als discursos orals formals no retòrics en català.

Els principis pragmàtics de la conversa i les estratègies de regulació de les interaccions orals.

Els recursos plurilingües i interculturals per a la comprensió i la construcció de discursos orals en català.

Recursos comuns

Aplicació dels recursos lingüístics, extralingüístics, paralingüístics i culturals, també els adquirits en altres llengües, adients al gènere oral (bloc 5) i al tema tractat.

PROCEDIMENTS

1. Previsió dels passos que cal seguir per planificar

- Determinació de la intenció i de la funció comunicativa de la intervenció.
- Selecció de la informació pertinent i necessària per a la intenció

les pròpies intervencions orals en català.

comunicativa a partir de la consulta de diverses fonts d'informació, que poden ser en diferents llengües d'escolarització o en altres llengües de les seves famílies lingüístiques.

- **En el cas d'una intervenció monologada:**

- Consideració del tipus de receptor a qui anirà adreçat el discurs i del mitjà que s'usarà, per preveure estratègies d'adaptació del llenguatge.
- Fer esquemes, resums i notes o guions que continguin:
 - L'organització coherent del conjunt d'idees principals i secundàries.
 - La selecció d'un lèxic específic adequat segons el propòsit, la situació, el públic i el canal de comunicació.
 - El repertori de recursos de cohesió textual que es faran servir.
 - Una previsió dels recursos no verbals que s'empraran per construir el missatge.
 - L'anticipació de possibles preguntes i dubtes que sorgiran.

- Previsió de possibles suports audiovisuals o TIC que s'usaran per guiar i reforçar la intervenció.

- **En el cas d'una intervenció en interacció:**

- Anticipació i anotació de les idees principals que es pretenen tractar.

2. Interpretació i valoració de discursos orals i audiovisuals en català, fonamentalment de tipus argumentatiu i expositiu, procedents de l'àmbit acadèmic i dels mitjans de comunicació.

- Identificació de la intenció i de la funció comunicativa del discurs, del tema, dels elements (idees, arguments, personatges, fets, etc.) principals i secundaris.
- Fer inferències de significat a partir de les informacions proveïdes pel parlant o per l'interlocutor.
- Emissió de judicis personals a partir de l'adequada comprensió del discurs i de les opinions i raonaments personals.
- Interpretació dels recursos verbals i no verbals, així com dels digitals, emprats per l'emissor per fer-se entendre i valoració de la seva eficàcia.
- Ús d'estratègies desenvolupades en altres llengües per comprendre millor i amb més profunditat els discursos orals.

3. Producció de discursos monologats en català, fonamentalment de tipus argumentatiu i expositiu, propis de l'àmbit acadèmic i dels mitjans de comunicació.

- Ús d'esquemes, resums i notes o guions que orientin el discurs oral.
- Caracterització de discursos orals i audiovisuals d'acord amb els elements que configuren la situació de comunicació.
- Aplicació intencional i controlada dels recursos lingüístics, textuais i expressius verbals i no verbals en català específics de cada gènere textual, per facilitar la comprensió de l'audiència i mantenir la seva atenció.
- Adequació a l'audiència en termes de registre.
- Ús eficaç i adequat de mitjans audiovisuals i de les TIC com a suport a les intervencions orals.

4.Participació activa i crítica en converses i debats en català característics de l'àmbit acadèmic i dels mitjans de comunicació.

- Exposició d'un punt de vista personal argumentat.
- Adequació als interlocutors en termes de registre i de to.
- Comparació de punts de vista diferents i ampliació o revisió del propi.
- Refutació o acceptació raonades d'argumentacions que són diferents de les pròpies.
- **Identificació de problemes de comunicació i ús d'estratègies de mediació per resoldre'ls:**
 - Adaptació del lèxic, la sintaxi i el llenguatge no verbal per pal·liar les possibles dificultats de comprensió de l'interlocutor.
 - Ús d'estratègies de reformulació per aconseguir la correcta transmissió del missatge i gestionar la interacció de manera eficaç, tot tenint en compte la llengua i la cultura dels interlocutors.
- Respecte pels principis de la conversa.
- Ús d'estratègies de regulació de les interaccions orals, amb especial atenció als torns de paraula, als recursos paraverbals, a la fluïdesa, a la correcció, a l'adequació, al context i a la funcionalitat de la comunicació.

5.Revisió i correcció del text oral en català.

- Ús d'estratègies d'autoavaluació, de coavaluació i d'autocorrecció per millorar les pròpies intervencions orals en català.

6.Aplicació dels recursos lingüístics formals adquirits en qualsevol llengua per afavorir la comprensió i la construcció de discursos orals en català.

- Selecció de les convencions culturals lligades a la producció de discursos orals en català.
- Ús d'altres llengües per incloure matisos i valors comunicatius al text que es perdrien si s'emprés exclusivament el català.
- Resolució de reptes comunicatius recolzant-se en les altres llengües que es coneixen.

ACTITUDS I VALORS

Refús de les expressions que portin implícits prejudicis de tota mena o que impliquin qualsevol mena de discriminació per raó de sexe, ètnia, religió, llengua o cultura.

Receptivitat, interès i respecte per les opinions i els punts de vista dels altres.

Expressió de les crítiques als altres amb respecte i actitud constructiva.

Respecte per la diversitat de formes d'expressió, especialment les de parlants que no tinguin el català com a llengua primera, les de parlants que usin altres varietats lingüístiques del català diferents de la pròpia o que pertanyin a cultures altres que la catalana, i específicament les de persones principiants en l'ús de la llengua catalana.

Respecte pels torns de paraula i per la durada del propi torn o temps d'intervenció.

Interès per expressar-se oralment amb una pronúncia i una entonació adequades.

Voluntat d'afrontar sense prejudicis les dificultats que es poden generar en interaccions plurilingües i pluriculturals.

L'adquisició i la mobilització dels recursos d'aprenentatge d'aquest bloc permeten resoldre situacions comunicatives complexes en un context sociocultural real formal. En aquest sentit, els recursos d'aquest bloc han d'afavorir que l'alumnat pugui expressar-se oralment i interpretar textos orals i audiovisuals tenint en compte aspectes paraverbals com ara l'entonació, el ritme, el volum i la gestualitat. També ha de ser capaç de produir i interpretar un discurs multimodal quan aquest discurs es recolza en algun tipus de document digital.

L'aspecte clau que ha d'orientar la mobilització dels recursos de la competència oral al batxillerat és el tractament profund i sistemàtic de l'ús formal de la llengua oral, superant el prejudici del desenvolupament innat, natural i espontani de la parla: l'oralitat es pot aprendre i ensenyar a través de recursos específics, és a dir, mitjançant documents orals autèntics i espais d'anàlisi reflexiva que permetin observar els procediments retòrics i discursius implicats.

Cal tractar el registre oral formal des dels vessants de la producció i la recepció. Alguns dels eixos a tenir en compte són: el tipus de text (narratiu, expositiu, argumentatiu, etc.), el tipus d'interacció, si és unidireccional/monologada (per exemple, una presentació acadèmica, etc.) o dialògica amb públic o sense (per exemple, un debat televisiu, una tertúlia literària o sobre l'actualitat, una entrevista o una tertúlia de ràdio), o el tipus de recepció, si és en temps real o un discurs enregistrat (per exemple, un vídeo a la xarxa). La selecció també ha de tenir en compte diferents graus de planificació (per exemple, el teatre o la declamació poètica versus discurs polític) i representar-hi les produccions multimodals (per exemple, una presentació assistida per ordinador amb veu) i virtuals o en línia.

Cal insistir en la planificació de cada producció oral, de manera que el discurs derivi d'una anàlisi prèvia que tingui en compte els seus trets contextuals (situació comunicativa, objectiu de la comunicació, representació de l'oient, mitjà de la comunicació, etc.), textuals (gènere i estructura del discurs, convencions discursives, etc.) i lingüístics (especificitats lèxiques, sintàctiques i cohesives). L'anàlisi prèvia és fonamental per triar l'estratègia comunicativa que s'emprarà. La planificació de les comunicacions orals mediades digitalment, siguin o no en temps real, és tan important com la de la comunicació no mediada.

D'altra banda, la recepció de l'oralitat formal es pot tractar a través de l'anàlisi guiada de produccions orals d'altri o pròpies. L'anàlisi guiada es pot regular a través de guies o graelles d'observació o d'avaluació que es poden construir amb el grup classe a través d'un exercici d'inferència dels elements clau. La gravació de produccions pròpies amb l'objectiu d'analitzar-les constructivament és, també, fonamental per al desenvolupament de la competència oral, i per establir relacions de retroalimentació entre la producció i la recepció. En l'anàlisi dels discursos orals és important la coherència entre la planificació i la realització i el control sobre la seva pròpia exposició. Cal aprofitar activament els beneficis de l'anàlisi cooperativa i de la coavaluació per reflexionar sobre la pròpia pràctica. També és important coordinar l'ensenyament de l'oralitat amb el de les altres competències, especialment el de la competència d'escriure. Això es pot fer interrelacionant les activitats orals i escrites o explorant el grau d'interdependència en determinats gèneres discursius híbrids (per exemple, la conferència o el telenotícies).

Entre les estratègies per mobilitzar aquest bloc de recursos cal destacar les següents: planificar situacions que requereixin l'ús de l'expressió oral, com ara debats, exposicions, narracions –incloses les digitals del tipus narració d'històries (storytelling)–; promoure l'elaboració de vídeos monologats per a la xarxa; potenciar activitats com el teatre, la recitació de poesia, la lectura expressiva, etc.; interpretar instruccions orals; proposar tasques que impliquin resumir i sintetitzar oralment; realitzar projectes de classe que suposin la interacció amb professionals externs; aprofitar situacions i fets reals per abordar-ne a classe l'anàlisi i discussió; i informar l'aprenent dels seus errors i ensenyar-li a corregir-los, potenciant sistemàticament activitats de reflexió metalingüística.

Bloc 2. Lectura

Els recursos d'aquest bloc s'han seleccionat per potenciar la comprensió i l'ús de textos escrits i multimodals de tota mena, relacionats amb la funcionalitat de la lectura. Atès que la lectura és una activitat social, que suposa la interacció de qui llegeix amb el text escrit i amb altres lectors i lectores, es dona molta importància als recursos relacionats amb els processos de reflexió que afavoreixen la construcció de coneixements, de sentiments i d'emocions, i de totes les potencialitats personals que ajuden l'alumnat a esdevenir ciutadans i ciutadanes actius i crítics. Aquests recursos són conceptuals, processuals o actitudinals, amb el benentès que s'han d'adquirir de manera integrada en tasques i projectes globals que donin sentit i funcionalitat a la lectura.

Un dels nuclis essencials dels recursos d'aquest bloc es troba en els processos de recollida, contrast i interpretació de la informació, i de la seva valoració crítica, cosa que serà facilitada amb l'anàlisi de la forma i del contingut dels textos. Tot plegat suposa que s'han de fer diferents tipus de lectura en funció de l'objectiu que es persegueix.

Bloc 2. Lectura

FETS I CONCEPTES

El text multimodal escrit i els diferents sistemes semiòtics que l'integren com un tot: el lingüístic, el visual, l'àudio i l'espacial.

La diversitat lingüística i cultural i la llengua escrita en català.

Les característiques (textuals, sintàctiques, morfològiques, etc.) dels textos escrits multimodals formals escrits en llengua catalana, especialment els acadèmics i els procedents dels mitjans de comunicació, inclosos els textos publicitaris, d'opinió i de divulgació científica.

Els diferents tipus de lectura, les seves característiques i les seves aplicacions en l'aprenentatge: la lectura literal, la lectura inferencial, la lectura crítica, la lectura global la lectura integral, la lectura selectiva, etc.

Els organitzadors textuals dels (hipertextos) per a la navegació: l'estructura global de les pàgines els símbols i els enllaços. Les variacions segons els diferents hipertextos.

La indústria d'elaboració dels continguts, els diferents sectors dels mitjans de comunicació que hi participen (escriptors, editors, lectors, grups de pressió, influenciadors, etc.) i la seva influència en el contingut i en la forma de transmetre la informació.

PROCEDIMENTS

1.Regulació del procés de lectura de textos escrits multimodals no literaris en català.

- Reconeixement de l'objectiu o del propòsit de lectura.
- Selecció i aplicació del tipus de lectura que correspongui segons els objectius o propòsits de lectura, l'estructura del text, el suport i els àmbits d'ús.
- Control i reparació de la comprensió lectora: adonar-se de possibles errors de lectura i trobar maneres de solucionar els problemes (ús de diccionaris, contrast d'interpretacions amb els companys, etc.).

2.Utilització d'estratègies per a la recollida (accés i recuperació) d'informació de textos escrits

- Selecció de fonts i d'informacions pertinents segons la situació comunicativa i els objectius

multimodals no literaris en català.

de la lectura.

- Representació mental de l'estructura dels hipertextos sabent navegar i orientar-se tot interpretant els organitzadors globals no seqüencials de les pàgines i els enllaços per comprendre els hipertextos i trobar la informació pertinent.
- Elaboració de fitxes de lectura que recullen un resum del text, les idees essencials i les cites literals de les fonts consultades, siguin impreses o digitals, així com de la referència bibliogràfica.

3.Anàlisi formal de textos escrits multimodals no literaris en català.

- Identificació dels sistemes semiòtics que integren un text multimodal.
- Identificació dels recursos textuais i lingüístics emprats per l'autor.
- Reflexió sobre la funció que aconsegueixen els diferents recursos emprats per l'autor del text multimodal o del text digital.

4.Interpretació del significat i del sentit de textos escrits multimodals no literaris en català, especialment de tipus argumentatiu i expositiu, els propis de les diferents disciplines i els procedents dels mitjans de comunicació, inclosos els textos publicitaris, els d'opinió i els de divulgació científica.

- Identificació del tema, les idees, la tesi, les informacions, les explicacions, els arguments principals i secundaris, etc. i de la relació que s'estableix entre tots aquests elements a partir dels connectors intratextuals i altres elements de cohesió textual característics del català.
- Comprensió general d'un text i desenvolupament d'una interpretació adequada a l'objectiu de la lectura.
- Identificació de l'estructura emprada per vehicular el desenvolupament dels textos expositius o argumentatius.
- Reconeixement del punt de vista de l'autor d'un text o dels diferents punts de vista que apareixen en un hipertext.
- Identificació de correspondències i divergències entre informacions procedents de diferents fonts sobre una mateixa temàtica o en el procés de navegació en pàgines d'hipertextos.
- Realització d'inferències a partir de les informacions del text i dels propis coneixements sobre un tema determinat.
- Interpretació del significat que articulen els elements no lingüístics (icònics, ortotipogràfics, etc.) en un text multimodal.
- Ús de recursos plurilingües, interculturals o físics de consulta per resoldre dubtes de comprensió.

5.Valoració crítica dels textos escrits multimodals no literaris en català que es llegeixen.

- Identificació de les correspondències i divergències entre les explicacions, l'opinió i els arguments expressats per l'autor, i els propis o els expressats pels altres lectors.
- Valoració de l'efecte que produeix en el lector la combinació emprada per l'autor de diferents sistemes semiòtics i de diferents recursos textuais i lingüístics.

6. Aplicació dels recursos lingüístics formals adquirits en qualsevol llengua per afavorir la comprensió lectora de discursos escrits en català.

- Comprensió de matisos i valors –sovint culturals– de textos traduïts al català originàriament escrits en una altra llengua.
- Resolució de problemes de comprensió lectora recolzant-se en altres llengües conegudes.

ACTITUDS I VALORS

Actitud crítica i reflexiva quan s'exposa a missatges orientats a la persuasió, especialment els que provenen dels mitjans de comunicació social o d'Internet.

Actitud crítica i de refús envers les tesis i els raonaments dels discursos escrits multimodals que porten implícits algun tipus de prejudici o que impliquen qualsevol mena de discriminació per raó de sexe, ètnia, religió, llengua o cultura.

Receptivitat, interès, respecte i actitud crítica envers les opinions i els punts de vista dels altres i alhora enriquiment de les interpretacions i reflexions a partir de la lectura cooperativa de textos multimodals.

Actitud d'acceptació i d'apreciació dels textos escrits multimodals en format digital o imprès que estan ben presentats, i crítica per als que presenten deficiències.

Valoració de la importància social de les normes gramaticals, ortogràfiques i ortotipogràfiques, quant a les seves repercussions en la comprensió de textos.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

L'adquisició dels recursos per al desenvolupament de la competència lectora al batxillerat té com a objectiu principal la consolidació de l'esperit crític i l'enriquiment personal de l'alumnat. Aquesta adquisició està íntimament relacionada amb els processos socials interactius que es potencien en l'ús de la llengua oral i amb l'escriptura, atès que els processos de recepció i expressió es retroalimenten i complementen. Per aquest motiu, la lectura d'assajos, de notícies, d'articles d'opinió, de reportatges, de documentals i d'altres textos multimodals -com ara els anuncis i les campanyes publicitàries-, és, d'una banda, un recurs excel·lent perquè l'alumnat s'informi sobre temes d'interès general i sobre esdeveniments històrics o contemporanis. D'altra banda, també és una eina que els permetrà desenvolupar l'esperit crític, especialment si exposen ideologies totalment contraposades i les lectures es fan col·laborativament.

La lectura de diferents tipus de textos al voltant d'una temàtica específica i amb una funcionalitat determinada és una font de coneixements nous en la resolució de les situacions problema que plantegen els projectes i les tasques. Aquesta activitat permet a l'alumnat accedir a un ampli ventall de models de gèneres discursius, i d'estructures i formes lingüístiques que, un cop analitzades i assimilades, esdevindran actives i enriquiran les seves pròpies produccions orals i escrites, atès que la lectura pot ser considerada un pas necessari en el procés d'escriptura i de la parla. La lectura col·laborativa facilita el desenvolupament de les habilitats de reflexió metalingüística, de regulació metacognitiva i d'avaluació dels processos de lectura.

La lectura de textos multimodals, especialment si són hipertextuals, requereix, a més, el desenvolupament d'habilitats tecnològiques que la major part de l'alumnat ja ha desenvolupat en nivells educatius previs, però que caldrà que es consolidin perquè la comprensió d'un text multimodal ha de tenir en compte la totalitat dels llenguatges que hi són presents. En el nivell de batxillerat, l'esperit crític ha de guiar l'alumnat en la

selecció dels textos que seran objecte de lectura, l'anàlisi que en faci i l'ús que faci de les dades i les informacions que aquests textos continguin. Aquestes accions han de permetre a l'alumnat resoldre tasques que requereixin la posada en pràctica de la seva competència lectora i, per tant, la selecció i l'aplicació de l'estratègia de lectura que correspongui segons els objectius o propòsits de lectura (per exemple, llegir per reflexionar sobre el tema de la tasca plantejada; per exposar i argumentar; per escriure sobre un tema; per revisar el que s'ha escrit i per recordar i memoritzar).

També cal tenir en compte que la lectura en pantalla, cada cop més freqüent i rellevant, exigeix l'adquisició d'uns recursos particulars, diferents dels necessaris per a la lectura dels textos impresos, atès que la informació és molt més abundant i no seqüenciada. Endemés, cal ser conscient de la navegació i d'allò que es tria, i és indispensable aplicar estratègies de lectura crítica, centrada en la interpretació (per exemple, de la ideologia i de les intencions de l'autor-escriptor i del contingut de diàlegs a la xarxa, en què hi pot haver interlocutors de cultures diferents i es poden produir malentesos comunicatius i culturals).

En aquesta etapa, atès que la competència lectora contribueix al desenvolupament de la competència comunicativa plurilingüe i intercultural del perfil de l'aprenent, cal afavorir l'adquisició d'estratègies d'interpretació de textos multimodals produïts en diverses llengües i pertanyents a diverses cultures. Per tant, és necessari plantejar situacions que permetin a l'alumnat aprendre a fer transferències entre les llengües d'escolarització i identificar els recursos que són específics de cada llengua. Aquest plantejament didàctic exigeix una coordinació entre les diferents llengües per aconseguir que, sigui quina sigui la tria lingüística que faci l'alumnat, aquest arribi a dominar els recursos necessaris per al desenvolupament coherent de la competència lectora en totes elles.

Bloc 3. Escriptura

Si la competència d'escriptura té com a principal funció afavorir que les persones participin en la diversitat de situacions comunicatives que ofereix la societat actual, els recursos d'aprenentatge han estat seleccionats tenint en compte les accions i el procés de producció, interacció i mediació dels textos escrits i multimodals. D'aquesta manera, els recursos d'aprenentatge d'aquest bloc comprenen sabers que fan possible l'autoregulació necessària per a una correcta elaboració de textos escrits, i que estan relacionats amb el tractament i la gestió de la informació, el pensament analític i crític, la reflexió metalingüística sobre els diferents components textuais i discursius, o la reflexió sobre la diversitat lingüística i cultural.

Dintre d'aquest bloc de recursos s'han considerat també els recursos que es refereixen al registre literari, que afavoreixen la consciència i maduració de les estratègies interpretatives i valoratives sobre els textos literaris i el seu ús en les diferents situacions comunicatives de l'escriptura.

L'aprenentatge de l'escriptura en l'enfocament competencial s'ha de centrar en projectes que creïn contextos que convidin a escriure significativament, tant de forma individual com col·lectiva. Atesa la importància que té en la nostra societat la competència digital, s'han considerat alguns recursos clau que s'hi relacionen i, de manera especial, els de l'escriptura col·laborativa i cooperativa. Tot això dona una nova perspectiva social a l'escriptura multimodal, i facilita el domini de l'escriptura no lineal.

Bloc 3. Escriptura

FETS I CONCEPTES

Les característiques dels textos multimodals escrits en català, especialment les dels procedents dels mitjans de comunicació social, inclosos els textos publicitaris, els textos d'opinió i de divulgació científica i els textos narratius.

La cita bibliogràfica i la bibliografia: procediments de citació.

La retòrica com a recurs per enriquir la construcció de textos escrits: els recursos fònics –al·literació, onomatopeia, etc.–; els recursos semàntics –epítet, metàfora, símil o comparació, metonímia, símbol, al·legoria, imatge, hipèrbole, antítesis o contrast, oxímoron, paradoxa, personificació, joc de paraules, perífrasi, etc., i els recursos morfosintàctics –anadiplosi, concatenació, anàfora, geminació, enumeració, hipèrbaton, paral·lelisme, interrogació retòrica, etc.

Originalitat, imitació i plagi en la producció de textos.

La gramàtica i l'ortografia del català i les eines de correcció gramatical i ortogràfica.

El procés d'escriptura: la planificació, la textualització i la correcció.

Recursos globals

Redacció i producció de textos escrits multimodals, inclosos els audiovisuals, amb finalitats variades, de diferents gèneres textuais, i en suports i formats variats (bloc 5).

Mobilització dels recursos lingüístics i culturals adquirits en les llengües escolars com a suport per a l'expressió escrita en català.

PROCEDIMENTS

1. Planificació del procés d'escriptura de textos multimodals escrits en català.

- Identificació de la intenció i la funció

comunicativa del text que es pretén redactar.

- Selecció del tema i del punt de vista que es pretén adoptar.
- Consideració del receptor a qui anirà adreçat el discurs.
- Esquematització de l'estructura del text atenent les característiques pròpies del gènere que es produeix i les dels tipus de llenguatges que s'hi relacionen (textuals, icònics, gràfics, etc.).
- Elaboració del guió tècnic dels textos en què els elements audiovisuals siguin centrals.
- Selecció de la informació rellevant per a la intenció comunicativa a partir de la consulta de diverses fonts d'informació.
- Recopilació i valoració d'opinions diferents sobre un mateix tema.
- Selecció d'un registre adequat al gènere i al lector.

2.Construcció de textos multimodals escrits en català amb especial atenció als argumentatius i expositius propis dels mitjans de comunicació (editorial, crítica, article d'opinió, blog, tuit, assaig, comentari crític, tràiler, biografia, relats breus, etc.), inclosos els publicitaris i els de l'àmbit acadèmic.

- Estructuració del contingut segons un esquema elaborat prèviament.
- Exposició del tema i del punt de vista que s'adopta.
- Seguiment d'una línia argumentativa o narrativa coherent.
- Realització dels enregistraments d'àudio i vídeo necessaris per crear textos multimodals i assemblatge de tots els elements.
- Ús de recursos de coherència i cohesió textual en català propis del gènere.
- Incorporació de recursos retòrics al text per enriquir-lo i fer-lo més comprensiu.
- Atribució de versemblança al text a partir de la inclusió d'aspectes històrics, sociolingüístics, culturals, entre d'altres.
- Ús adequat de procediments de citació i inclusió de la bibliografia consultada.
- Ús de les TIC per a la producció i la maquetació dels textos.
- Aplicació de les convencions estètiques pròpies de cada gènere.

3.Revisió i correcció de textos multimodals escrits en català.

- Revisió i correcció de la coherència i cohesió global del text, amb especial atenció als connectors, als aspectes morfosintàctics i lèxics del text, a la puntuació i a l'ortografia, als marges, als espaiats, a les sagnies i al tipus i mida de la lletra.
- Revisió i correcció dels aspectes gràfics i d'imatge presents al text.
- Ús d'estratègies d'autoavaluació, coavaluació i autocorrecció per a la millora dels textos escrits.

4.Aplicació dels recursos lingüístics formals adquirits en qualsevol llengua per afavorir la

- Selecció de les convencions culturals lligades a

construcció de discursos escrits en català.

la producció de textos en català.

- Ús d'altres llengües per incloure matisos i valors comunicatius al text que es perdrien si s'emprés exclusivament el català.
- Resolució de reptes comunicatius recolzant-se en les altres llengües que es coneixen.

ACTITUDS I VALORS

Identificació d'usos de la llengua catalana que poden ser considerats discriminatoris i cerca d'alternatives lingüístiques socialment acceptades.

Ús ètic de la informació en la producció de textos escrits.

Interès per expressar-se amb precisió.

Cura per la correcció dels elements textuais, gramaticals i ortogràfics.

Autonomia en la planificació, la producció i la correcció de textos escrits.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

L'aprenentatge de l'escriptura al batxillerat ha de planificar-se de manera que garanteixi que tothom pugui assolir objectius personals, construir coneixements i participar en diverses esferes de la vida acadèmica i social. Per això és important que els projectes d'escriptura es plantegin en situacions de comunicació diverses, per a diversitat de receptors, en diversitat de suports i mitjans digitals o no; que tinguin finalitats i funcions diverses; que promoguin la necessitat d'apropar-se al procés d'escriptura des de mirades diferents; i que impliquin la producció de textos de diversitat de gèneres i formats com a productes finals. En el procés d'aprenentatge de l'escriptura serà clau insistir en els processos de planificació, textualització i revisió que es van retroalimentant i no són seqüències que es produeixen pas a pas i aïlladament. En l'aprenentatge de l'escriptura també cal considerar el treball en grup, atès que facilita els aprenentatges mitjançant la reflexió sobre els processos, i és una de les eines que, amb l'ús de determinats programes digitals de cooperació, afavoreixen el desenvolupament de destreses necessàries per participar en la societat actual.

Per planificar adequadament l'aprenentatge de l'escriptura caldrà preveure diversitat de contextos. En primer lloc, caldrà dissenyar projectes relacionats amb l'esfera personal de l'alumnat, que poden implicar narrar un fet o una experiència viscuda, elaborar un diari personal de ficció, crear la pròpia biografia o la d'una persona propera, etc. En segon lloc, també és important planificar projectes que els ajudin a desenvolupar la creativitat, per exemple, a partir de la creació de relats breus en format digital. En tercer lloc, a través dels projectes d'escriptura l'alumnat també ha de poder desenvolupar activitats lligades a la vida acadèmica, com ara dissenyar, justificar i descriure un projecte; descriure documents visuals de tota mena o personatges de llibres i pel·lícules, etc.; elaborar articles per a una wiki o enciclopèdia, o fer el treball final d'un projecte d'una àrea concreta. Finalment, l'escriptura també s'haurà de planificar amb la participació en activitats socials que promoguin el seu esperit crític i compromès (per exemple, elaborar tuits, entrades en un xat o articles/ressenyes en blogs per crear opinió sobre notícies, fets actuals, opinió i crítica d'obres literàries o

espectacles; crear eslògans, esquetxos o tràilers per presentar llibres o pel·lícules, i dissenyar campanyes de sensibilització sobre temes punyents i d'actualitat).

A més d'aquests productes finals dels projectes, l'escriptura s'ha de preveure com a eina per al desenvolupament de les altres competències. De fet, en l'ensenyament de llengües és cabdal posar l'accent en la visió global de les diferents competències des de la mirada plurilingüe i intercultural. I així, relacionat amb la competència oral, l'escriptura pot ser tant una bona eina de planificació (com els guions escrits per facilitar les intervencions orals monologades o en interacció) com una eina per a la comprensió (gràcies, entre d'altres, a l'activitat de presa de notes). També, quan els projectes impliquen cercar, recollir, analitzar i transformar informació, l'escriptura afavorirà l'elaboració d'esquemes per a les presentacions orals o per a les exposicions multimodals en format pòster o *gloster* (pòster digital). En aquesta línia, a l'hora de planificar textos orals multimodals l'escriptura dels guions (literaris o tècnics) és una eina necessària per a una bona realització del producte final.

Quant a la competència lectora, l'ús dels resums, l'elaboració de fitxes o els grups de discussió són activitats que ajuden a millorar la competència lectora. Un bon lector és també aquell que és capaç de transformar el text que ha llegit, ja sigui perquè en construeix un de nou (per exemple, transforma una notícia periodística en un mapa conceptual o crea un nou final per a un relat) o perquè n'altera el canal (per exemple, recita una poesia o dramatitza un diàleg).

Pel que fa a la competència literària, és imprescindible fomentar la creació de textos literaris a l'aula perquè les experiències d'escriptura literària afavoreixen la consciència i maduració de les estratègies interpretatives i valoratives sobre els textos literaris. Seria bo, tant com sigui possible, demanar produccions literàries –encara que no sigui una creació gaire llarga o gaire complexa, que es focalitzin en la pràctica o la “manipulació” d'aspectes relacionats amb els recursos treballats en les activitats d'anàlisi i interpretació dels textos. A més, tal com s'ha dit al paràgraf anterior, en les activitats de transformació de textos literaris, amb el canvi del gènere textual o del punt de vista (quan s'escriu una narració a partir d'un poema o a l'inrevés, quan es passa d'una primera persona a una tercera, o es fa explicar la història des d'un personatge secundari), es treballen les convencions de gènere textual, i en els projectes en què es crea un personatge o història a partir d'altres personatges o textos es treballa la intertextualitat. I així passa amb els *crossover*, la barreja de dos universos narratius com *Alien vs Predator*; les remescles (remix), que plantegen la barreja i l'alteració d'elements per crear-ne de nous; les fanficcions o narracions creades per afeccionats a una determinada obra; els *mashup* o pastitxos, que recombinen elements de diferents procedències, i altres modalitats que han trobat molta inspiració en les eines i contextos digitals.

Finalment, i amb aquesta visió global de les competències, la possibilitat de comentar en grup les produccions literàries, tant les pròpies com les dels companys, està alhora relacionada amb l'exercici d'autoavaluació (que no necessàriament vol dir una autoavaluació). Aquests intercanvis són una oportunitat brillant per animar l'alumnat a autoavaluar les seves produccions emprant el metallenguatge lingüístic i literari adequat.

Bloc 4. Literatura

La selecció dels recursos d'aquest bloc respon a l'objectiu d'assegurar la consolidació d'un lector compromès amb la literatura, que llegeixi autònomament, amb interès i criteri, i que sàpiga parlar sobre els textos literaris amb altres lectors adaptant-se al context de l'intercanvi, a més de saber exposar la seva interpretació per escrit. Tenint en compte que els estudis sobre hàbits lectors han mostrat que els joves més lectors són aquells que comparteixen allò que llegeixen, és fonamental plantejar l'anàlisi i interpretació de textos literaris en contextos de producció oral i escrita i no només de recepció. A més, cal fomentar, a banda de la lectura interpretativa, una lectura d'apropiació de la literatura —aquella que connecta la narració amb l'experiència pròpia— mitjançant activitats obertes i de reflexió social o psicològica sobre els textos i limitar-se a tasques purament analítiques.

L'aprenentatge de la interpretació literària en l'enfocament competencial requereix que els projectes tinguin un paper central, que en aquesta assignatura es concreta en el desenvolupament de temàtiques literàries transversals. D'altra banda, és essencial recolzar l'anàlisi interpretativa en la competència digital, clau en la nostra societat, posant èmfasi en la multimodalitat com a via per enriquir la construcció de significats més enllà del text escrit.

Finalment, cal dir que per a una apropiació personal i acadèmica sòlida de la literatura cal que aquesta sigui més que l'estudi de la literatura en un conjunt limitat d'assignatures: les assignatures al marge de l'àmbit lingüístic poden fomentar la lectura de novel·les, còmics o altres llibres que desenvolupin continguts de la seva àrea.

Bloc 4. Literatura

FETS I CONCEPTES

La intenció estètica/artística en l'ús de la llengua: forma i missatge, la retòrica i els seus recursos.

Temes, i elements formals dels principals gèneres de la literatura catalana (la narració, el teatre, la composició poètica i l'assaig).

La lectura contextualitzada de textos literaris de la literatura catalana o traduïts al català: aspectes històrics i socioculturals, moviments culturals/estètics, autors i lectors, ideologies i pràctiques literàries, la funció social de la literatura.

La lectura intertextual de textos literaris de la literatura catalana o traduïts al català:

- Els grans tòpics i símbols literaris de la literatura catalana: el carpe diem, el non omnis moriar, el tempus fugit, etc.
- La pervivència dels temes, dels mites i dels personatges literaris en la literatura catalana: l'amor i la mort, la llibertat, la natura, el viatge, la guerra, etc.

La creació i la recepció del discurs literari en català: els actors (escriptors i escriptores; lectors i lectores; el rol del sector de la indústria literària), l'evolució i els processos (inspiració, creació i textualització; la interpretació del text literari, polisèmia i límits de la interpretació).

Literatura en majúscula, literatura en minúscula i les altres formes de literatura alternatives o contraculturals

en els països de parla catalana.

Els gèneres de l'escriptura literària analítica i crítica: la ressenya literària, la crítica literària, el comentari de text, el moviment dels bibliotubers o joves crítics literaris amateurs a la xarxa, etc.

PROCEDIMENTS

1. Lectura del text literari en català tenint en compte els elements següents.

- L'objectiu de lectura: la comprensió, l'anàlisi, el plaer, l'estudi d'un tòpic/mite literari, etc.
- El context del text literari: els elements històrics, socioculturals i lingüístics del text o conjunt de textos.
- La intencionalitat expressiva o ideològica de l'autor o dels autors.
- La dimensió retòrica i artística de la llengua literària emprada als textos.
- El gènere o gèneres literaris del text.
- Cerca d'informació sobre el text, l'autor, el context del text, les lectures d'altres autors, la influència de la indústria literària en el prestigi dels autors o texts, etc.
- Ús de diccionaris i altres mitjans de suport lingüístic (traductors, fòrums, etc.) per afavorir la comprensió del sentit del text.
- Reparació de la comprensió.
- Aplicació dels recursos adquirits a través de l'escriptura literària per enriquir les interpretacions i valoracions sobre els textos literaris.

2. Lectura del text literari en català orientada a l'anàlisi interpretativa/valorativa mitjançant.

- Adaptació de la lectura al tipus d'anàlisi que es pretén fer.
- Emissió de judicis de valor/opinió sobre el text llegit i raonar-los/justificar-los.
- Inferència de sentits i significats concrets i globals (l'ús connotatiu del llenguatge, l'humor o la ironia, els jocs literaris, picades d'ullet a altres textos, etc.).
- Valoració de l'eficàcia dels recursos estètics/retòrics emprats en relació amb els efectes desencadenats en el lector.
- Valoració de l'originalitat del text quant a l'aportació que fa al desenvolupament de la història literària.
- Relectura estratègica per valorar i corroborar hipòtesis interpretatives.

3. Lectura temàtica o orientada a la valoració de les relacions intertextuals i artístiques del text literari en català.

- Relació de textos literaris per a l'enfocament dels temes i els tòpics.
- Comparació del text original amb altres versions (teatrals, audiovisuals, multimodals, etc.) per extreure'n elements que enriqueixin la interpretació.
- Vinculació de textos amb altres productes culturals i artístics pel tema o per altres aspectes.

	• Cerca d'informació i documentació per trobar les claus que permetin desxifrar les relacions intertextuals. • Justificació de les relacions qualitatives identificades entre textos.
4.(Co)construcció de la interpretació del text literari en català a través de situacions orals.	• Transformació de la interpretació en un discurs oral adaptat al context comunicatiu, que pot ser sincrònic o asincrònic, i tenint en compte l'interès i rellevància de cara a l'audiència. • Utilització d'un metallenguatge literari de manera pertinent, buscant la claredat expositiva. • Raonament de la interpretació aportant arguments, citacions textuals i reflexions, etc. • Diàleg amb els altres en situacions d'intercanvi diverses, presencials (conversa, tertúlia literària, etc.) i a la xarxa. • Desplegament d'estratègies de regulació/negociació de la interpretació del text o de les relacions entre textos. • (Co)construcció de la interpretació aportant idees, atenent les dels altres i fent avançar la valoració conjunta del text. • Diferenciació entre el gust personal i el valor literari consensuat.
5.Formació de la interpretació del text literari en català a través de situacions escrites i multimodals.	• Elaboració de textos escrits exposant la interpretació pròpia. • Aprofitament de llenguatges i codis semiòtics diferents (imatge, moviment, so, etc.) per representar la interpretació del text. • Raonament de la interpretació aportant arguments, citacions textuals i reflexions, etc. • Utilització d'un metallenguatge literari de manera pertinent, buscant la precisió expositiva. • Integració de la crítica per millorar el text interpretatiu. • (Co)construcció de la interpretació sobre un text literari o un tema aportant idees, atenent a les dels altres i fent avançar la valoració conjunta del text, utilitzant també els recursos creatius i de publicació a la xarxa. • Diferenciació entre el gust personal i el valor literari socialment atorgat.
ACTITUDS I VALORS	
Interès per examinar la interpretació de textos literaris i reflexionar-hi.	
Actitud de curiositat proactiva envers la intertextualitat i els elements culturals o històrics del text.	
Actitud crítica en la lectura de textos literaris diversos i textos retòrics quotidians (anuncis, etc.), tenint en compte aspectes ideològics, de gènere, estilístics, etc. i reflexionant sobre els efectes de la intencionalitat estètica que el text carrega.	
Actitud crítica envers el màrqueting del llibre i la idea del lector com a consumidor.	

Pulcritud i correcció lingüística i discursiva en l'emissió escrita, oral o multimodal de la interpretació, i també en l'escriptura creativa.

Respecte envers les idees i creacions literàries d'altri, distingint el joc literari del plagi.

Cura per expressar les crítiques (a altres persones, a les seves opinions i als seus textos) d'una forma cordial, cooperativa i constructiva que fomenti la comprensió i el respecte mutu.

Respecte envers la diversitat d'interpretacions lectores, especialment les expressades per iguals.

Valoració positiva i respecte envers els diversos gèneres literaris i les peculiaritats d'estil d'autors i autores, siguin reconeguts o emergents

Valoració positiva de la creativitat i el pensament alternatiu.

Valoració de la literatura com a forma de coneixement humanístic i de creixement personal.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

L'adquisició dels recursos de la competència literària està estretament relacionada amb l'activitat interactiva i productiva, i no només amb la recepció lectora. Així doncs, per fer "parlar" qui ha llegit i aconseguir que interactuï amb altres lectors i lectores, es poden "portar" a l'aula, simular o crear contextos d'intercanvi al voltant del text (o textos) literari llegit, que poden ser orals (tertúlia o debat literari, presentació oral d'un poema o llibre), escrits (intercanvi en un fòrum literari d'opinió o de creació, com els de fanficció o WhatsApp, les entrades o els comentaris en un blog) o mixtos (elaboració d'un vídeo a l'estil dels del fenomen del *booktubing*).

Les guies de foment del diàleg són bons instruments per ajudar a enfocar l'intercanvi, encara que el diàleg lògicament tingui un alt component de llibertat i imprevisibilitat. Aquestes situacions d'intercanvi al voltant de la lectura d'un text o textos situen l'aprenent com a lector social i reflexiu, i el porten a la producció de textos expositius i argumentatius com a mitjà per a la interpretació i la reflexió literària. A més, l'intercanvi o diàleg, centrat en la interpretació del text literari, reforça habilitats sociopragmàtiques i lingüístiques, a més del desenvolupament de les estratègies de mediació entre lectors. També contribueix a la presa de consciència de la polisèmia que caracteritza la llengua literària i a trencar amb les jerarquies literàries, ja que cada lector pot tenir un punt de vista únic sobre un llibre.

D'altra banda, la producció escrita és important perquè l'aprenent ordeni les seves idees al voltant del text llegit i perquè reflexioni sobre la seva interpretació. Els contextos d'escriptura es poden concretar en comentaris analítics, que poden adoptar formes diverses, des de la d'especialització, com és el cas del comentari de text clàssic, fins a les que tenen un potencial més creatiu (per exemple, una presentació animada) o que tenen un èmfasi més reflexiu. Al marge dels escrits reflexius, és important treballar la "manipulació" d'aspectes relacionats amb els recursos treballats, ja que les activitats de transformació de fragments o textos literaris contribueixen a l'adquisició o consolidació dels mecanismes literaris.

En un enfocament didàctic centrat en les relacions intertextuals entre material literari, la selecció de textos es pot articular a partir de temes o aspectes literaris, o personatges arquetípics de l'imaginari literari. El

conjunt de propostes lectores poden oferir una constel·lació de textos que abracin el mateix fenomen literari des d'històries o gèneres literaris diferents, de manera que es desplegui un itinerari lector que permeti una anàlisi global de la pervivència o transformació històrica i cultural de certes formes i símbols literaris. Cal no oblidar els nous formats, com la literatura digital, ni tampoc els altres llenguatges audiovisuals tan presents en la vida literària contemporània. Es poden prendre com a temes els sentiments humans més essencials, com l'amor i el desamor, la culpa, el dolor, l'odi i la venjança o el desig d'aventura. És important que els itineraris temàtics es plantegin com a oberts, de manera que l'alumnat pugui ampliar-los i connectar les propostes amb les seves lectures o interessos (per exemple, *Dràcula* es pot vincular amb *Crepuscle*, ja que ambdós novel·les beuen de l'esperit romàntic). La connexió qualitativa entre textos és una acció clau per examinar les relacions intertextuals de caràcter literari.

Bloc 5. Reflexió sobre la llengua

Els recursos d'aquest bloc s'han seleccionat amb finalitats concretes en cadascun dels seus apartats perquè, de manera integrada, vetllin per la maduresa metalingüística de l'alumnat i afavoreixin la capacitat d'analitzar i gestionar de manera conscient tots els nivells de la llengua. En aquest sentit, el bloc té com a finalitat última dotar els estudiants de les eines necessàries per planificar els recursos lingüístics més adequats segons la situació comunicativa i el gènere textual, regular el seu propi ús de la llengua durant la recepció i la producció de textos mitjançant estratègies reflexives que inclouen activitats tant d'adquisició de sabers com de mobilització final, i avaluar críticament els seus propis textos i els dels altres emprant rúbriques i portafolis metacognitius per certificar-ne la coherència, la cohesió, l'adequació i l'estètica. D'aquesta manera, aquest bloc assegura el desenvolupament d'una competència comunicativa robusta i flexible, capaç de respondre a la riquesa i la complexitat dels usos reals de la llengua en els àmbits personal, públic i acadèmic, així com de facilitar la transferència d'aquestes competències a altres idiomes i contextos.

Bloc 5. Reflexió sobre la llengua

FETS I CONCEPTES

Visió global de la llengua i el plurilingüisme:

- Relacions entre llengües i comunitats: contacte lingüístic, vitalitat i ideologies que influeixen en l'ús i la transmissió de les llengües. La llengua com a fenomen dinàmic: variació diacrònica (canvis al llarg del temps) i sincrònica (registre, dialectes, variació social).
- Sistemes de variació: registres formals i informals, dialectes i variació social.
- Ideologies lingüístiques i planificació: estatus del català a Andorra i comparativa amb sistemes veïns.
- Transferència interlingüística: relacions lèxiques, sintàctiques i pragmàtiques entre el català i les altres llengües del repertori de l'alumnat.
- Desenvolupament autònom de coneixements, destreses i actituds per a la mediació en situacions formals, informals i semiformals.
- Aplicació d'estratègies i tècniques per respondre amb autonomia, adequació i correcció a necessitats comunicatives concretes, superant limitacions de competència en llengües familiars o estrangeres.
- Desenvolupament i ús creatiu de tècniques per reconèixer, classificar, memoritzar i recuperar elements lingüístics —com ara vocabulari, estructures morfosintàctiques i patrons sonors— a través de la comparació entre les llengües i les varietats que formen part del repertori lingüístic de cada aprenent.

Anàlisi funcional dels gèneres textuais i els discursos formals:

- Reflexió metalingüística sobre les estructures i les funcions dels gèneres textuais no retòrics: protocols acadèmics, comunicats institucionals, articles de recerca breus, ressenyes i informes professionals.
- Anàlisi dels recursos lingüístics propis dels gèneres retòrics i persuasius, com els textos publicitaris, els discursos polítics, o les argumentacions multimodals, incidint en la construcció de credibilitat, emoció i raonament.
- Estudi de la hipertextualitat i la multimodalitat com a característiques formals i discursives: disseny de documents interactius complexos (portafolis electrònics, infografies dinàmiques) reflexionant sobre la jerarquia dels continguts, la navegació i l'adequació als gèneres, els registres i les intencions comunicatives.

- Nivells d'anàlisi lingüística:

- Discurs i cohesió: ús de connectors discursius convencionals per organitzar el discurs (de contrast, causa, finalitat, temporalitat...), identificació i ús de marcadors metadiscursius senzills (estructurals com en primer lloc, cal destacar, per tant; interpersonals com cal dir, convé assenyalar), i integració de recursos de segmentació com títols i subtítols, llistes numerades, paràgrafs clarament delimitats, així com recursos elementals de clarificació i exemplificació per donar coherència i progressió temàtica als textos.
- Morfosintaxi: anàlisi de la subordinació de complexitat mitjana, com ara oracions subordinades relatives introduïdes per pronoms com *que*, *el qual*, *on*, així com formes de relatives reduïdes i relatives lliures senzilles, fent atenció a la seva funció informativa o especificativa dins del text. Anàlisi i ús de subordinades conjuntives i adverbials d'ús freqüent (temporals, causals, consecutives, finals i condicionals) per articular relacions lògiques entre proposicions. Exploració i pràctica de construccions d'èmfasi i tematització (posició destacada d'elements dins la frase), construccions passives i impersonals.
- Lèxic i semàntica: ampliació i consolidació de camps semàntics rellevants i d'un repertori lèxic funcional per a registres formals i acadèmics. Identificació i ús de termes específics de les diverses matèries, així com tractament de neologismes, préstecs i calcs mitjançant estratègies pràctiques com la inferència contextual, la descomposició morfològica i la recerca en diccionaris especialitzats. Aplicació de procediments de lexicalització que permetin integrar noves unitats lèxiques en el repertori productiu. Atenció a la selecció lèxica adequada al gènere i al registre, al control de col·locacions i combinacions lèxiques, i a l'ús de marques lèxiques díctiques i anafòriques per garantir la precisió referencial i la coherència textual.
- Revisió de normes ortogràfiques d'ús habitual en textos acadèmics i formals (grafies de compostos, puntuació, ús de cursives, etc.), tractament gràfic de l'oralitat en textos literaris, audiovisuals o digitals i sensibilització sobre varietats fonètiques bàsiques en contextos orals formals, amb orientacions per a la transposició de l'oral a l'escrit.

PROCEDIMENTS

1. Anàlisi reflexiva de textos.

- Treball amb corpus autèntics i anotacions guiades (anàlisi d'errors, reconeixement de patrons textuais).
- Etiquetatge de marcadors discursius i construccions sintàctiques en textos de registres diversos.
- Comparació per contrastar gèneres: esquemes de diferències i punts comuns, a partir de mapes conceptuals i quadres sinòptics.

2. Planificació i revisió metalingüística.

- Elaboració d'esquemes de disseny textual (*storyboards*) per a documents multimodals avançats (objectius, públic, estructura, navegació).
- Fases de revisió successives: autocorrecció basada en rúbriques metalingüístiques (cohesió, adequació, estil, presentació), coavaluació entre iguals i ús d'eines digitals (correctors, gestors de versions).
- Estratègies de negociació de significat en mediació lingüísticocultural (adaptació de discursos a públics plurilingües, documents de mediació, elaboració de glossaris i materials de suport).
- Ús autònom de mètodes i eines d'autoavaluació, coavaluació i autocorrecció —tant analògiques com digitals—, de forma individual i col·lectiva, per promoure, supervisar i perfeccionar el procés d'aprenentatge de la llengua.

3. Experimentació creativa i lingüística.

- Creació de microtexts expressius (poemes, haikus, proses breus) integrats en formats

digitals interactius.

- Remescla i fanficcio com a pràctica de transferència i transformació textual.
- Projectes col·laboratius de producció d'un dossier multimodal ampli: recerca terminològica, grafisme, maquetació i presentació oral.

ACTITUDS I VALORS

Prudència i responsabilitat lingüística: consciència de la força persuasiva de la llengua i rebuig dels usos manipulatius. Implementació d'estratègies per prevenir i identificar els usos discriminatoris del llenguatge, tant verbal com no verbal, en qualsevol situació, i per actuar-hi en contra.

Curiositat i autoaprenentatge: disposició a explorar registres, dialectes i solucions lèxiques diverses; interès per terminologies específiques mitjançant la recerca personal.

Respecte i tolerància: valoració de la diversitat lingüística i cultural; actitud oberta davant la diversitat, l'alteritat i el canvi.

Pensament crític: desenvolupament del criteri propi mitjançant la identificació i el rebuig de fal·làcies argumentatives, biaixos, prejudicis i estereotips presents en discursos i textos.

Col·laboració i ètica digital.

- Compartició responsable dels recursos i difusió de creacions pròpies amb responsabilitat.
- Respecte als drets d'autor i a la propietat intel·lectual.
- Citació de fonts de manera precisa i respectant les llicències d'ús corresponent.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Les orientacions d'aquest bloc posen el focus en una didàctica activa i centrada en l'alumnat, en què la reflexió sobre la llengua, el seu ús i les implicacions socials i ètiques es desenvolupen dins de projectes reals, interdisciplinaris i tecnològicament enriquits.

Es treballa amb una visió global de la llengua i el plurilingüisme, entenent el català com un sistema viu que evoluciona tant diacrònicament com sincrònicament pels usos lingüístics dels seus parlants i pel contacte amb persones que parlen altres varietats lingüístiques. Les tasques comencen amb recerques històriques sobre l'evolució del català a Andorra, comparatives amb Catalunya o Occitània, i debats sobre polítiques lingüístiques veïnes. A mesura que contrasta registres formals i informals, dialectes i variacions socials, l'alumnat identifica patrons de transferència lèxica, sintàctica i pragmàtica entre el català i les llengües del seu repertori personal (castellà, francès, anglès i altres llengües presents al Principat), i reforça la consciència metalingüística.

Dins la reflexió sobre els gèneres textuais i els discursos formals, s'analitzen les estructures i funcions comunicatives de diversos tipus de textos no retòrics —com protocols acadèmics, comunicats institucionals, ressenyes o informes professionals— i retòrics —com textos publicitaris avançats, argumentacions multimèdia o discursos polítics—, sense oblidar la dimensió de la hipertextualitat i la multimodalitat. L'èmfasi recau en la manera com aquests textos construeixen credibilitat, autoritat, emoció i racionalitat, així com en les estratègies lingüístiques i discursives utilitzades per influir o informar. També s'exploren les implicacions de

la hipertextualitat i la multimodalitat en aquests gèneres, amb una atenció especial a la jerarquia de la informació, la navegació digital i l'adequació als diferents registres i finalitats. Aquesta anàlisi contribueix a desenvolupar una mirada crítica i informada sobre l'ús de la llengua en contextos formals, públics i digitals.

Pel que fa a l'anàlisi lingüística, es destinen espais a l'estudi aprofundit del text, més enllà de l'oració. Per això es tracta el discurs i els mecanismes de cohesió: connectors de contrast, condició, concessió, finalitat o temporalitat; tipologia de marcadors metadiscursius de caràcter estructural (*en primer lloc, a continuació*) i interpersonal (*cal dir, convé assenyalar*), i estratègies de segmentació (*subtítols, llistes, caixes de resum*). Al mateix temps, i pel que fa a l'oració, es proposa un laboratori de morfosintaxi per desglossar subordinades complexes (relatives, lliures, conjuntives o correlatives), oracions amb dislocació a l'esquerra i construccions passives o impersonals, i un taller de lèxic avançat centrat en camps semàntics especialitzats, neologismes i calcs. La fonètica, l'ortografia i l'ortologia queden cobertes a través d'activitats d'escolta de variants de pronunciació, transcripció i aplicació de normes d'edició de text avançades.

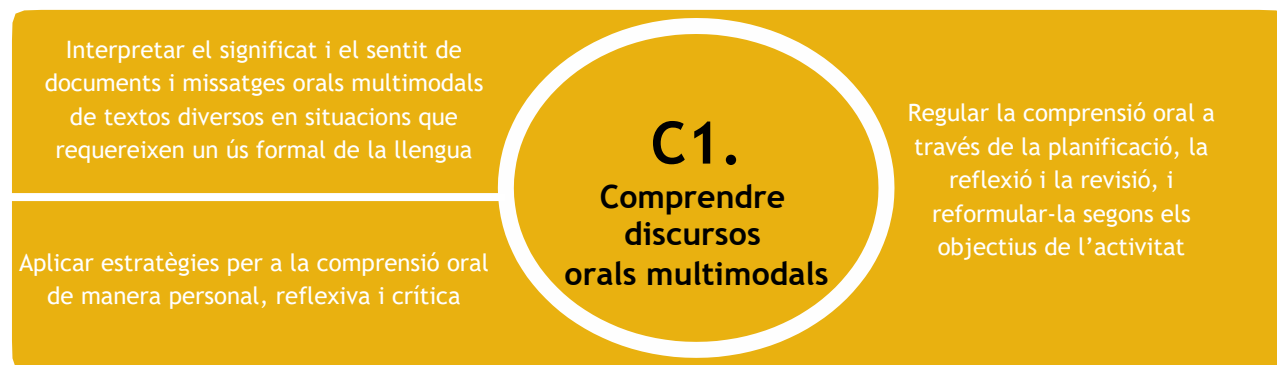
Pel que fa a l'anàlisi reflexiva de textos, comença amb la selecció i l'ús de corpus autèntics i l'anotació guiada d'errors i patrons textuais. A continuació, l'alumnat etiquetarà marcadors discursius i construccions sintàctiques en registres diversos, i elaborarà mapes conceptuais o quadres sinòptics per comparar gèneres (protocol *versus* article de recerca). En la fase de planificació, dissenyarà esquemes que definiran el públic, els objectius, els suports visuals i la navegació hipertextual. La revisió del producte inclourà tres nivells: autocorrecció amb rúbriques metalingüístiques (cohesió, adequació, estil, correcció), coavaluació entre iguals amb pautes clares i ús d'eines digitals (correctors ortogràfics i sintàctics, gestors de versions). Així mateix, es treballaran estratègies de mediació lingüística per adaptar missatges a públics plurilingües o altres que incloguin altres varietats lingüístiques o continguts de difícil comprensió i per elaborar documents de suport (glossaris, guies bilingües). La dimensió creativa s'enriquirà amb microtexts digitals (haikus sonors, poemes interactius), pràctiques de remescla i fanficció, i projectes col·laboratius de dossiers multimodals amb recerca terminològica, disseny gràfic i presentació oral.

Alhora, es promouen actituds de prudència i responsabilitat lingüística (mitjançant l'anàlisi de casos reals de llenguatge manipulatiu o amb prejudicis i promovent la verificació de fonts i arguments); curiositat i autoaprenentatge, i de respecte i tolerància, amb tallers interculturals i programes d'apadrinament lingüístic. El pensament crític es cultiva detectant fal·làcies i biaixos, entre altres fenòmens, en textos polítics o publicitaris, i l'ètica digital s'ensenya en la compartició responsable de recursos, la difusió de creacions pròpies amb reconeixement de drets d'autor i la citació precisa de fonts amb les llicències corresponents.

Quadres de síntesi

Quadres de síntesi

Quadre de síntesi de la C1 – Escoles congregacionals

Criteris d'avaluació

CA1. Pertinència

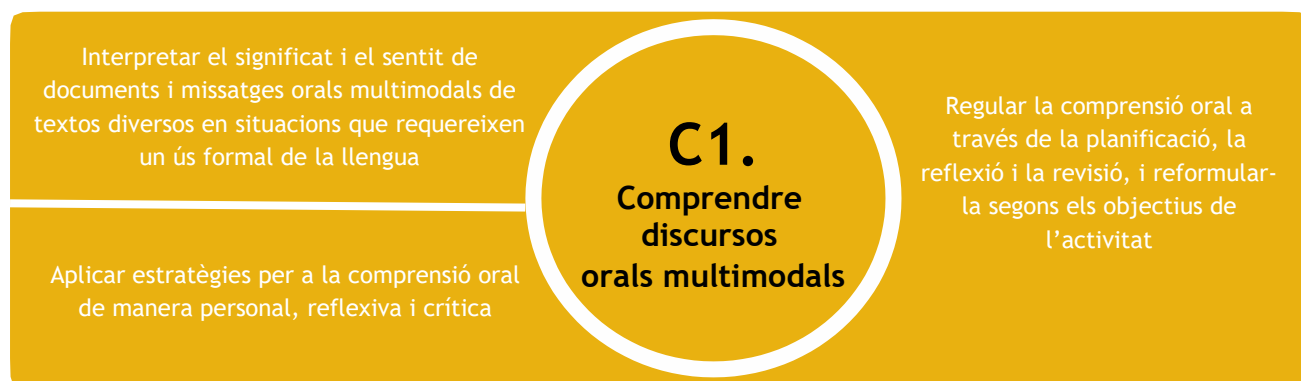
CA2. Sentit crític

En acabar el batxillerat, s'espera que l'alumnat sigui capaç, en primer lloc, de seguir sense esforç discursos llargs i complexos, ja siguin monologats o interactius –per exemple, conferències especialitzades, entrevistes en profunditat, debats acadèmics o reportatges multimodals amb suport de vídeo, gràfics i subtítols–; d'identificar amb precisió la idea central així com els eixos argumentatius subjacents, i relacionar-los amb els seus coneixements previs. Alhora, s'espera que pugui captar matisos subjectius i emocionals –incloent-hi ironies i implicacions– integrant de manera automàtica la informació verbal amb la paraverbal (entonació, ritme, pauses) i la no verbal (gestualitat, imatges, esquemes), de manera que mantingui el fil conductor fins i tot quan el ritme sigui ràpid o l'estructura no sigui gens convencional.

D'altra banda, per assolir aquest nivell de comprensió, l'alumnat mobilitzarà estratègies d'escolta avançades: planificarà l'escolta definint objectius sofisticats –com inferir relacions de causa-efecte o predir contraarguments– i comprovarà aquestes hipòtesis mitjançant preguntes de clarificació. Paral·lelament, emprarà tècniques de presa de notes eficaces –mapes conceptuals, abreviatures sistemàtiques– sense perdre connexió amb el discurs, i, si escau, recorrerà a diccionaris especialitzats o recursos digitals per resoldre dubtes lèxics de terminologia específica.

Finalment, adoptarà una actitud crítica i reflexiva que li permeti valorar la coherència, la fiabilitat i la intencionalitat dels missatges sentits i detectar-hi possibles biaixos, contradiccions subtils o exageracions. Així mateix, serà capaç d'identificar i organitzar mentalment els continguts essencials del discurs, reconèixer-ne l'estructura argumentativa i interpretar-ne els elements verbals, paraverbals i no verbals per assegurar-ne una comprensió global i matisada.

Quadre de síntesi de la C1 – Escoles francesa i espanyola

Criteris d'avaluació

CA1. Pertinència

CA2. Sentit crític

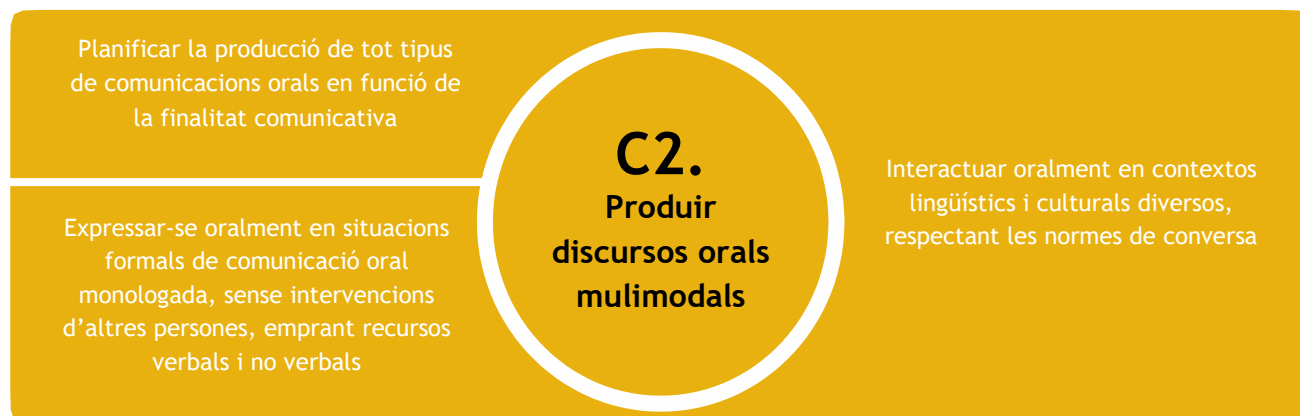
En acabar el batxillerat, en la comprensió de comunicacions orals multimodals, s'espera que l'alumnat, en primer lloc, garanteixi una comprensió pertinent i reconegui i relacioni la idea central i els principals arguments d'un discurs monologat o interactiu —per exemple, conferències, entrevistes o reportatges— sempre que el tema sigui relativament conegut. Així mateix, haurà d'inferir les opinions bàsiques de l'emissor i distingir conclusions i contraarguments sense necessitat d'analitzar en profunditat fal·làcies complexes.

A més, integrarà de forma coherent els diversos canals comunicatius combinant el llenguatge verbal amb els elements paraverbals (entonació, ritme i pauses) i no verbals (gestualitat, imatges i gràfics) per construir una visió global del discurs, encara que el ritme sigui variable i la presentació no segueixi sempre una estructura formal estricta.

D'altra banda, planificarà l'escolta fixant objectius concrets —com identificar dades rellevants o anticipar l'estructura del discurs— i formularà hipòtesis sobre el fil argumentatiu, que contrastarà mitjançant preguntes de clarificació quan ho consideri necessari. A més, farà servir tècniques senzilles de presa de notes (paraules clau i abreviatures) i, si cal, consultarà glossaris especialitzats o recursos digitals per reforçar la comprensió de termes tècnics o poc habituals.

Finalment, assumirà un sentit crític actiu i metadiscursiu, és a dir, adoptarà una actitud de lectura crítica en detectar possibles biaixos o opinions marcades, valorant la coherència i la fiabilitat dels missatges sentits i transferint les idees apreses a situacions noves —com debats o presentacions— mitjançant reformulacions, preguntes de seguiment i síntesis orals.

Quadre de síntesi de la C2 – Escoles congregacionals

Criteris d'avaluació

CA1. Adequació

CA2. Coherència

CA3. Cohesió

CA4. Correcció

En acabar el batxillerat, s'espera que l'aprenent sigui capaç de produir discursos orals multimodals formals de manera reflexiva i rigorosa, ajustant el registre, la densitat informativa i el grau de formalitat al context, al públic i al gènere textual. Ha de demostrar un alt domini de l'estàndard lingüístic i, quan calgui, d'altres varietats lingüístiques. Ha de saber utilitzar suports multimodals (diapositives, vídeos, infografies, *performances*) i recursos no verbals (gestos mesurats, expressió facial, mirada directa i postura) per assegurar una comunicació clara i efectiva.

També ha de saber estructurar discursos orals monologats amb un sentit global clar i eficaç, adequant el grau d'explicitació, desenvolupant les idees de manera lògica i crítica i evitant contradiccions i digressions. Ha d'adaptar l'estructura al gènere textual –per exemple, introducció, desenvolupament i conclusió– i fer servir exemples o anècdotes per fer el discurs més entenedor. Alhora, en aquest punt l'alumne ajusta amb molta precisió i rigor el registre i el grau de formalitat al context i al tipus d'audiència, manté una articulació clara, una pronunciació que s'adiu als sons vocàlics i consonàntics més característics del català i evita calcs d'altres llengües. A més, adapta l'entonació, la fluïdesa i el patró rítmic al gènere i a l'objectiu comunicatiu.

En interaccions orals formals, com debats o taules rodones, participa activament, adaptant el discurs al context i respectant les normes d'interacció (gestió de torns, escolta activa, respecte a les opinions dels altres). Ha de mostrar una bona capacitat de mediació reformulant, matisant i negociant significats, amb llenguatge clar, estructurat i coherent, amb un registre adequat a la situació comunicativa i fent servir un lèxic específic. Integra i respon a les aportacions dels altres i hi respon, i assegura així la progressió temàtica i la cohesió del discurs en temps real.

Per acabar, en contextos no formals d'interacció –com converses o activitats en petit grup– l'aprenent participa activament en la construcció col·lectiva del discurs, amb una visió intercultural de respecte a la resta de participants i a les seves idees i postures personals. Acceptant l'espontaneïtat de la situació i la fluïdesa amb què cal actuar, l'aprenent usa la llengua catalana amb prou correcció i les seves aportacions que faciliten aconseguir la finalitat de l'activitat.

Quadre de síntesi de la C2 – Escoles francesa i espanyola

Criteris d'avaluació

CA1. Adequació

CA2. Coherència

CA3. Cohesió

CA4. Correcció

En acabar el batxillerat, s'espera que l'alumnat sigui capaç de produir discursos orals multimodals formals de manera reflexiva, ajustant la informació i adequant amb suficiència el registre i les varietats lingüístiques, al grau de formalitat, al gènere textual i a l'audiència. Ha de saber incorporar suports multimodals bàsics (diapositives, imatges o vídeos curts) i fer ús amb seguretat dels recursos no verbals essencials (gestos, mirada i postura) per reforçar la claredat i la participació.

Amb un domini mitjà-alt ha de construir discursos monologats amb un sentit global clar i una seqüència coherent (introducció, desenvolupament i conclusió), evitant contradiccions i digressions. També ha de saber modular la quantitat i l'explicitació de la informació segons el públic previst, i fer el missatge més accessible mitjançant exemples o anècdotes breus. Alhora, ha d'ajustar el registre i el grau de formalitat al context i al tipus d'audiència —per exemple, emprant un llenguatge més acadèmic en presentacions de projectes a l'aula. Finalment, l'alumnat ha de ser capaç de produir aquests discursos amb un grau raonable de correcció lèxica i gramatical, amb imprecisions puntuals: ha de controlar els acords bàsics de nombre i gènere, emprar subordinades senzilles de forma correcta, evitar els calcs més ostensibles d'altres llengües i tenir una articulació clara, encara que pugui manifestar petites variacions en l'entonació o en la pronunciació de sons complexos del català, sense comprometre, però, la claredat del missatge o la comprensió global.

En contextos d'interacció oral formal, com debats o taules rodones, ha de mostrar capacitat de mediació, reformulant o matisant el discurs segons les intervencions dels altres, amb llenguatge clar i coherent, i respectant les normes de conversa. Aquesta capacitat permet contribuir activament a la construcció col·lectiva del discurs, assegurant-ne la progressió temàtica i certa cohesió argumentativa al llarg de la interacció.

Per acabar, en contextos no formals d'interacció —converses o activitats en petit grup—, l'aprenent ha de participar activament amb una actitud de respecte intercultural, fent aportacions espontànies i comprensibles, fins i tot si presenta alguns defectes de correcció o emprà altres llengües o registres per assolir la finalitat comunicativa.

Quadre de síntesi de la C3 – Escoles congregacionals

Criteris d'avaluació

CA1. Pertinència

CA2. Sentit crític

En acabar el batxillerat, l'alumnat ha de ser capaç de llegir en català sense dificultat textos extensos i estructuralment complexos —articles de divulgació, acadèmics amb gràfics o sense, reportatges digitals amb infografies i vídeos subtitulats, assajos especialitzats, hipertextos multimodals— identificant amb precisió la idea principal i les secundàries, i les línies argumentatives. Ha de saber filtrar la informació rellevant d'una o diverses fonts segons uns objectius de lectura definits; integrar amb fluïdesa en el discurs verbal els elements visuals (taules, esquemes, il·lustracions), i recórrer als coneixements previs i al context sociocultural per desxifrar dobles sentits, matisos, ironies o implicacions no explícites. Per demostrar que ha assolit la comprensió requerida, l'alumnat podrà elaborar síntesis multimodals, esquemes comparatius o presentacions que justifiquin la selecció i la jerarquització de la informació.

A més, cal que adopti una mirada crítica que abasti tant la forma com el contingut del text: comentar de manera argumentada els recursos formals —l'estructura de la informació, l'ús de connectors, el registre lingüístic i els elements multimodals— i avaluar-ne l'efecte sobre el receptor. També ha de contrastar la informació amb altres fonts i la seva experiència personal, per detectar-hi subjectivitats, biaixos o fal·làcies. Aquesta actitud crítica es posarà de manifest en comentaris escrits o orals, en comparacions guiades entre textos i en preguntes reflexives que posin a prova la coherència i la fiabilitat dels materials llegits.

En paral·lel, l'alumnat construirà un punt de vista personal, expressat amb claredat tant per escrit com en intervencions orals, i formularà hipòtesis sobre la credibilitat i l'autoritat de les fonts. A més, elaborarà valoracions raonades que acreditin un domini avançat de la comprensió lectora, tancant el cercle entre recepció i producció i consolidant l'autonomia i el pensament crític.

Quadre de síntesi de la C3 – Escoles francesa i espanyola

Criteris d'avaluació

CA1. Pertinència

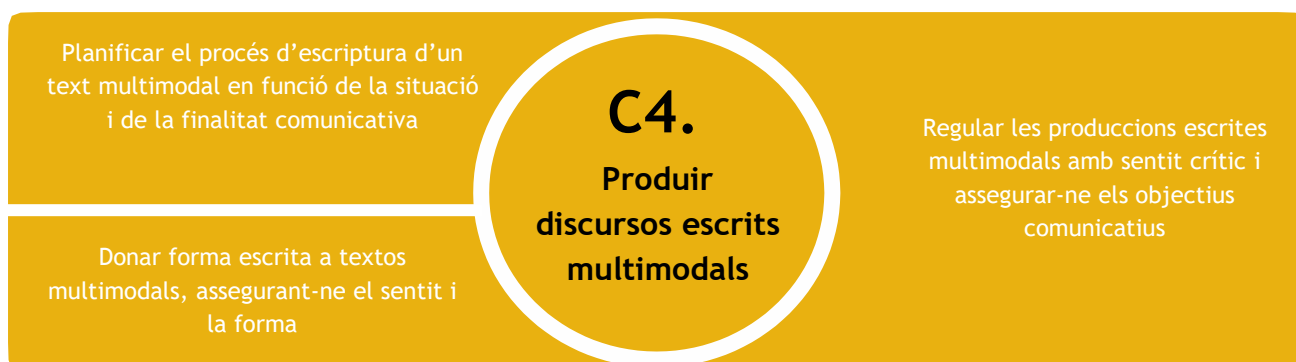
CA2. Sentit crític

En acabar el batxillerat, s'espera que l'alumnat llegeixi amb bona comprensió textos en català de dificultat mitjana —com ara articles de divulgació amb gràfics senzills, reportatges digitals amb infografies, vídeos subtitulats, textos d'opinió i documents en línia no gaire extensos— identificant-ne la idea principal i les idees secundàries més rellevants. Així mateix, ha de saber extreure la informació adient d'una o diverses fonts segons uns objectius de lectura concrets, combinar els elements lingüístics del text de manera adequada amb els elements visuals (taules, esquemes, il·lustracions) i recórrer al seu bagatge i al context per comprendre els matisos, les ironies i els significats implícits més evidents. Per demostrar aquesta competència, pot elaborar resums escrits, esquemes comparatius o presentacions breus que expliquin per què ha seleccionat i ordenat la informació d'una manera determinada .

A més, cal que adopti una mirada crítica sobre la forma i el fons del text: ha de ser capaç de comentar amb arguments senzills els recursos formals —registre, estructura, connectors i elements visuals— i valorar-ne l'efecte sobre el lector. També ha de comparar la informació amb altres fonts o amb la seva experiència, posant en relleu possibles opinions subjectives, prejudicis o biaixos evidents. Aquesta actitud es manifestarà en comentaris orals o escrits, en activitats de comparació entre textos i en preguntes que posin a prova la coherència i la fiabilitat de la informació llegida.

Així mateix, l'alumnat formularà la seva pròpia opinió de manera clara i raonada, tant oralment com per escrit. En fi, elaborarà valoracions raonades que mostrin un domini sòlid, fet que reforçarà la seva autonomia, el pensament crític bàsic i la confiança en l'ús de formats variats.

Quadre de síntesi de la C4 – Escoles congregacionals

Criteris d'avaluació

CA1. Adequació

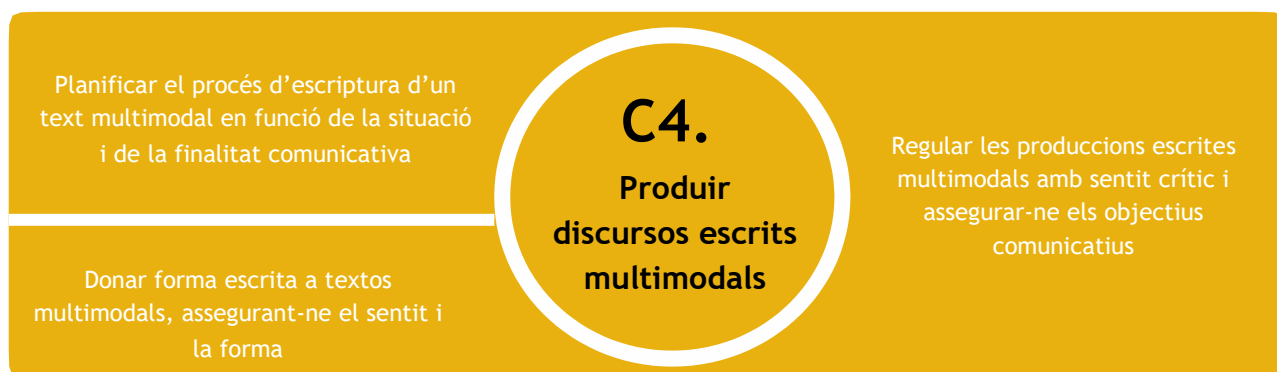
CA2. Coherència

CA3. Cohesió

CA4. Correcció

En acabar el batxillerat, l'alumnat ha de ser capaç de produir textos escrits multimodals en català que responguin amb precisió a les necessitats comunicatives i als objectius definits. Per fer-ho, cal que determini amb claredat el públic destinatari, la funció del text –informar, persuadir, instruir o entretenir– i l'abast del missatge i que els tingui en compte; que esculli el gènere i els suports més adequats –infografies, pòsters digitals, dossiers interactius, assajos il·lustrats– i que combini de manera equilibrada el llenguatge verbal amb elements visuals (imatges, gràfics, esquemes, icones), per construir una informació coherent. És imprescindible que l'estructura, segons el tipus o gènere textual, s'articuli al voltant d'un nucli temàtic ben definit, amb una seqüència clara i adequada al gènere textual –com ara, introducció, desenvolupament i conclusió– i amb seccions i subtítols que facin evident el fil argumental. Alhora, cal garantir la continuïtat discursiva mitjançant connectors variats –*tanmateix, per tant, a més a més*– i altres recursos de cohesió com la substitució lèxica, la repetició pronominal i l'el·lipsi; si convé i es tracta d'un hipertext, s'hi poden incorporar enllaços o notes inferencials per enriquir el text sense interrompre el ritme. Per assegurar la cohesió multimodal, l'alumnat ha d'integrar al text de manera significativa imatges, gràfics, taules i altres elements visuals o audiovisuals, seleccionats segons la seva rellevància temàtica i funcional. També hi ha d'incloure llegendes i títols que reforcin els vincles semàntics entre text i imatge, emprar codis de color o marcatge gràfic per indicar relacions temàtiques i dissenyar menús o enllaços interns que permetin navegar amb facilitat per totes les seccions sense perdre el fil del discurs. Finalment, cal demostrar una correcció lingüística acurada i rigorosa: aplicar sense errors les normes ortogràfiques i gramaticals tant en el text com en les llegendes visuals; fer servir construccions sintàctiques complexes –subordinades consecutives, temporals i condicionals– amb claredat i acord; optar per un lèxic precís i ampli, incloent-hi terminologia especialitzada i expressions pròpies del registre formal, i ajustar la veu i els marcadors de modalització per matisar el grau d'afirmació, tot eliminant redundàncies per garantir una comunicació clara i efectiva.

Quadre de síntesi de la C4 – Escoles francesa i espanyola

Criteris d'avaluació

CA1. Adequació

CA2. Coherència

CA3. Cohesió

CA4. Correcció

En acabar el batxillerat, s'espera que l'alumnat produeixi textos escrits multimodals en català i que, segons els objectius de la situació comunicativa que s'hagi definit per fer l'escrit, hi adequin el registre de llenguatge; defineixin el destinatari i el tema; en calibri el grau de formalitat, i adaptin tots aquests elements als objectius de cada situació comunicativa. Per això, definirà amb precisió el tema i la intenció —informar, persuadir, instruir o entretenir—, identificarà les perspectives rellevants i construirà una proposta crítica i personal a partir del qüestionament de la realitat que sustenta el tema. A continuació, seleccionarà el gènere i els suports més adequats —infografia, pòster, dossier digital— i combinarà de forma equilibrada el llenguatge verbal amb imatges, gràfics i icones, establint una jerarquia que faci evident el fil argumental.

A més, estructurarà els continguts entorn d'una idea central i els desenvoluparà amb coherència crítica, segons el tipus i gènere textual, mitjançant una seqüència ben marcada —per exemple, introducció, desenvolupament i conclusió—, amb títols o subtítols que orientin el lector. Emprarà mecanismes bàsics de cohesió —referència interna (anàfora, repetició lèxica) i connectors com *però*, *a més o per tant*— per garantir la continuïtat temàtica. A més, si es tracta d'un hipertext, afegirà breus notes inferencials o enllaços si cal complementar la informació sense perdre el ritme.

Per assegurar la cohesió multimodal, a més d'imatges, gràfics i altres elements multimodals incorpora llegendes descriptives i codis gràfics —blocs de color, línies de separació— que vinculin text i imatge, i dissenya enllaços interns que permetin una navegació senzilla entre apartats.

Finalment, cal un bon domini de la correcció: utilitzar amb propietat oracions ben construïdes amb subordinades poc encadenades i senzilles; respectar l'acord de gènere, nombre, persona i temps; escollir un lèxic precís i adequat al registre; aplicar les normes d'ortografia i puntuació i evitar faltes que dificultin la comprensió, i revisar els esborranys per eliminar omissions, ambigüitats o repeticions, amb vista a una lectura fluida i entenedora.